

לקוטי תורה • וזאת הברכה • מאמר 2

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב

התורה שציווה אותנו משה היא מורשה לקהילת יעקב

הקשר בין התורה לישראל הוא נישואין בשני שלבים: בחגים — אירוסין וחופה; ובשמיני עצרת — האיחוד הפנימי של התורה שבכתב והתורה שבעל פה. ביום זה גם היהודי הפשוט ביותר מקבל את עצם התורה כירושה שאינה תלויה בעבודה

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

likkuteitorah.com/he/likkutei-torah/vezos-haberachah/2/

הנקודה

הקשר בין התורה לישראל הוא נישואין בשני שלבים: בחגים – אירוסין וחופה; ובשמיני עצרת – האיחוד הפנימי של התורה שבכתב והתורה שבעל פה. ביום זה גם היהודי הפשוט ביותר מקבל את עצם התורה כירושה שאינה תלויה בעבודה.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

חז"ל דורשים את המילה "מורשה" גם כ"מאורסה", והופכים את התורה לכלה; וככל זאת הם מכנים את מעמד הר סיני חתונה שבה ישראל הם הכלה. כדי ליישב זאת מסביר אדמו"ר הזקן שיש שני שלבים בנישואין. התורה שבכתב, ששורשה בחכמה עילאה, היא החתן; התורה שבעל פה, שהיא מלכות, היא הכלה. באירוסין החתן נותן רק הארה חיצונית, באמצעות ה"אש" של הצמצום, וישראל הם שממשיכים אותה למטה באמצעות ביטול וקיום המצוות; לכן ביחס לתורה שבעל פה הם החתן. בנישואין שני בני הזוג עולים אל החופה, "סתימו דכל סתימין", שלפניה חכמה ומלכות שוות. הדבר מתגלה בשלושת הרגלים, "זמן שמחתנו". שמיני עצרת הוא האיחוד שלאחר החופה: פנימיות התורה שבכתב נמשכת אל התורה שבעל פה ומגיעה עד לכל יהודי. מדרגת יעקב, העבד, מתאחדת עם ישראל, הבן, וכך כולם מקבלים את עצם התורה כירושה, לאחר שהוכנו לכך באמצעות התשובה העמוקה של עשרת ימי תשובה.

מבנה

1	כלה או חתן?	¶1-3
חז"ל מכנים את התורה כלה ("מאורסה"), אך גם אומרים שישראל היו הכלה במעמד הר סיני; מוצע הסבר ראשון, הוא נבחן, והמענה מתחיל בהבחנה בין שני שלבי הנישואין – אירוסין ונישואין.		
2	שמיים וארץ: שתי התורות	¶4
התורה שבעל פה (מלכות) מפרשת את התורה שבכתב, ששורשה בחכמה עילאה, אך מגלה רק "כד" מים מן הים שלה, מן ה"אחוריים" שלה, כמו שיערה.		
3	אירוסין: אש, בנים ובונים	¶5-8
החכמה מגיעה אל התורה שבעל פה רק באמצעות ה"אש" של הצמצום, המתעוררת מביטולם הלוחט של ישראל; כ"בנים" שאין להם רצון משלהם אלא רצון ה', ישראל נעשים "בונים", המחיים את התורה שבעל פה, ולכן הם החתן שלה.		
4	נישואין: חופת הרגלים	¶9-11
למעלה מחכמה ישנה "סתימו דכל סתימין", המקיפה את החתן ואת הכלה בשווה כמו חופה; היא מתגלה ברגלים, ואילו שמיני עצרת הוא האיחוד הפנימי שלאחר החופה.		
5	ירושה לעבד	¶12
בשמיני עצרת השפע מגיע כירושה שאינה תלויה בעבודה גם אל העבד, מדרגת יעקב, ולכן שמחת תורה היא השמחה הגדולה ביותר עבורו.		
6	יעקב מתאחד עם ישראל	¶13-15
ירושה פירושה קבלת העצם: בשמיני עצרת יעקב מתחבר עם ישראל, הבן, וכולם מקבלים את האור הנסתר של החכמה, ולא רק את ה"נובלות" שלה; גם לתפילה שייכים אירוסין ונישואין.		

התשובה העמוקה של עשרת ימי תשובה ושל יום הכיפורים (אור אימא, "בניך") מכינה לאיחוד של שמיני עצרת (אור אבא, "בוניך"), ה"בית" שנבנה לאחר סוכות עבור כל בית יעקב.

מושגים

אירוסין ואירוסין

השלב הראשון בנישואין, הנעשה באמצעות הטבעת: החתן נותן לכלה שיעור קטן וחיצוני של חיות ומייחד אותה לו. כאן מדובר בקבלת התורה שבעל פה מן החיצוניות של התורה שבכתב.

נישואין נשואין

השלב השני, תחת החופה, המקיפה את החתן ואת הכלה כאחד. הוא מכין את האיחוד הפנימי, שבו החתן נותן מעצמיותו הפנימית ביותר

התורה שבכתב והתורה שבעל פה התורה שבכתב ותורה שבעל פה החתן והכלה במאמר: התורה שבכתב, ששורשה בחכמה עילאה ("שמיים"), והתורה שבעל פה, שהיא מלכות — דיבור וגילוי ("ארץ").

סתימו דכל סתימין סתימו דכל סתימין

המדרגה שלמעלה מחכמה, הרצון העליון, שלפניו חכמה ומלכות שוות. היא החופה שמעל החתן והכלה, והיא מתגלה ברגלים

בן ועבדבן ועבד

לבן אין רצון משלו אלא רצון אביו; לעבד יש רצון משלו והוא מניח אותו הצדה. בשמיני עצרת מגיעה הירושה גם לעבד, יעקב.

ירושה (מורשה) מורשה

דבר שהיורש מקבל ללא עמל, ובעצמותו. עצם התורה מגיע לכל יהודי בשמיני עצרת.

נובלות חכמה נובלות חכמה

הארה חיצונית מן החכמה העליונה, המכונה "עדות", בניגוד לעצמותה, האור הנסתר שבתוך ז"א.

בניך — בוניך בניך — בוניך

האור של אימא שמתקבל בעשרת ימי תשובה עושה את ישראל ל"בנים"; באמצעותו הם נעשים בשמיני עצרת "בונים", וממשיכים את אור אבא

קטע 1 • 11-3

כלה או חתן

1 תורה צוה¹ לנו משה² מורשה³ קהלת יעקב. (פסוק זה הובא בגמרא ברכות פ"ט נ"ז⁴ א' פסחים פ"ג מי"ט ב'. סוטה פ"ג מ"ב).

"תורה ציווה לנו משה מורשה קהילת יעקב". (פסוק זה מובא בגמרא: ברכות, פרק ט, נו ע"א; פסחים, פרק ג, מט ע"ב; סוטה, פרק ג, מב

המאמר פותח בפסוק מברכתו האחרונה של משה (דברים לג, ד), הנקרא בפרשת וזאת הברכה בשמחת תורה. הסוגריים מציינים מקומות שבהם הפסוק מובא בתלמוד, במדרש ובזוהר. המקור התלמודי המתאים ל"פרק ג, דף מב" הוא בסוכה (מב ע"א), שם זהו הפסוק הראשון שאב מלמד את בנו כשהוא מתחיל לדבר.

סנהדרין פי"א צ"א סע"ב מכות פ"ג כ"ג סע"ב. רבות תרומה ס"פ ל"ג תשא פ"מ צו פ"ט. בשה"ש בפסוק ישקני מנשיקות פיהו.⁵ זח"ב יתרו פ"ג ב'⁶

סנהדרין, פרק יא, בסוף צא ע"ב; מכות, פרק ג, בסוף כג ע"ב; [במדרש] רבה: תרומה, סוף פרק לג; תשא, פרק מ; צו, פרק ט; (בשיר השירים [רבה]), על הפסוק "ישקני מנשיקות פיהו"; זוהר ח"ב, יתרו, פג ע"ב

הרשימה נמשכת. בסנהדרין צא ע"ב הפסוק מלמד שהתורה היא נחלתו של כל יהודי, ולכן מניעת לימוד מתלמיד דומה לגזילת ירושתו; במכות כג ע"ב נדרש שהמילה "תורה" עולה בגימטריה 611, כמניין המצוות שניתנו באמצעות משה. קטעי המדרש והזוהר מבוססים גם הם על אותו פסוק.

והנה ארז"ל בפסחים שם⁷ אל תקרי מורשה אלא מאורסה שהתורה נק' כלה וכ"ה ברכות⁸ תרומה שם וצ"ל

והנה אמרו רבותינו זיכרונם לברכה בפסחים שם: "אל תקרי מורשה אלא מאורסה", כי התורה נקראת כלה; וכך גם ברכה, תרומה, שם. וצריך להבין

הגמרא קוראת "מורשה", ירושה, כאילו כתוב "מאורסה": התורה מאורסת לעם ישראל. לפי זה התורה היא הכלה וישראל הם החתן. כעת מעלה אדמו"ר הזקן קושי בתמונה זו

דהא ארז"ל במשנה ספ"ד דתענית⁹ ביום חתונתו זו מתן תורה. ופי' ביום חתונתו משמע שכנס"י נק' כלה. וא"כ התורה נקרא חתן.

שהרי אמרו רבותינו זיכרונם לברכה במשנה, בסוף פרק ד בתענית: "ביום חתונתו" — זה מתן תורה. ומשמעות "ביום חתונתו" היא שכנסת ישראל נקראת כלה; ואם כן, התורה נקראת חתן.

המשנה מפרשת את "יום חתונתו" (שיר השירים ג, יא) כמתן תורה בסיני. אם ישראל הם הכלה באותו מעמד, התורה, שישאל מקבלים, היא החתן. לכאורה שתי האמירות סותרות זו את זו

(הן אמת כי ברבות סדר אחרי ספ"כ מבואר משל למלך שהיה משיא אתו כו' בתו זו התורה הה"ד ביום חתונתו וכ"ה בסדר במדבר ספ"ב.

אכן, ברבה, על פרשת אחרי, בסוף פרק כ, מובא משל למלך שהשיא את בתו וכו': "בתו — זו התורה", ועליה נאמר "ביום) חתונתו"; וכך גם בפרשת במדבר, בסוף פרק ב.

בסוגריים מציין אדמו"ר הזקן תחילה את הצד האחר: המדרש מביא משל למלך שמשא את בתו, והבת היא התורה. שם התורה היא בכירור הכלה.

א"כ לפי"ז י"ל דגם בפ"י ביום חתונתו היינו שישראל הם החתן והתורה שהיא בתו היא הכלה.

אם כן, לפי זה אפשר לומר שגם בפירוש "ביום חתונתו", ישראל הם החתן והתורה, שהיא בתו, היא הכלה.

לפי קריאה זו, גם "יום חתונתו" יכול להתפרש כך שישראל הם החתן והתורה, בתו של הקב"ה, היא הכלה; פירוש זה מתאים ל"מאורסה"

אך באמת בכמה דוכתי משמע ג"כ דפ"י ביום חתונתו היינו שישראל הם הכלה וכדפירש"י ע"פ ה' מסיני בא¹⁰ יצא לקראתם כו' כחתן היוצא להקביל פני כלה¹¹ והוא מהמכילתא פ' יתרו.

אבל למעשה, בכמה מקומות משתמע גם שפירוש "ביום חתונתו" הוא שישראל הם הכלה, כפי שפירש רש"י על הפסוק "ה' מסיני בא": "יצא לקראתם וכו' כחתן היוצא להקביל פני כלה"; ומקור הדברים במכילתא, פרשת יתרו.

אולם מקורות אחרים מבהירים שישראל הם הכלה בסיני. רש"י על "ה' מסיני בא" אומר שהקב"ה יצא לקראת העם כחתן היוצא לקבל את פני כלתו, ומביא זאת מהמכילתא על פרשת יתרו.

וכ"מ ג"כ ברבות נשא פ"ב ביום חתונתו זה סיני חיתונין היו שנאמר וקדשתם היום¹² כו' משמע שישראל הם מקבלים הקדושין. ועי' זח"ב) (נ"ח א' פ"ד א' כ"ב א') ח"ג (ס"א ב')¹³ בענין בעטרה שעטרה¹⁴ כו'.

וכך משתמע גם ברבה, נשא, פרק יב: "ביום חתונתו — זה סיני; חיתונין היו, שנאמר: 'וקדשתם היום' וכו'" — ומשמע שישראל הם המקבלים את הקידושין. ועיינו בזוהר ח"ב) (נח ע"א, פד ע"א, כב ע"א), [ובזוהר] ח"ג (סא ע"ב), בענין "בעטרה שעטרה וכו'".

גם מדרש רבה על פרשת נשא מכנה את מעמד סיני חתונה, ודורש את "וקדשתם" כקידושין, שהכלה מקבלת. קטעי הזוהר המצוטטים דנים ב"בעטרה שעטרה לו אמו", מאותו פסוק בשיר השירים.

גם ברבות ס"פ ואתחנן איתא א"ר ברכיה בעשר מקומות קרא הקב"ה לישראל כללה כו'. ויש מתרצים דלגבי הקב"ה נק' ישראל כלה.

גם ברבה, סוף פרשת ואתחנן, נאמר: "אמר רבי ברכיה: בעשרה מקומות קרא הקב"ה לישראל כלה וכו'". ויש מתרצים שישראל, נקראים כלה ביחס לקב"ה,

המדרש מונה עשרה פסוקים שבהם ישראל מכונים כלה. יש שמיישבים את הסתירה באמצעות הבחנה בין מערכות היחסים: כלפי הקב"ה ישראל הם הכלה.

ולגבי התורה נקי ישראל חתן ועדיין יש לפרש הפסוק ולא תתורו אחרי לבבכם וגוי אשר אתם זונים אחריהם למען תזכרו^{15,16} כוי

ואילו ביחס לתורה ישראל נקראים חתן. ובדרך זו אפשר לפרש את הפסוק: "ולא תתורו אחרי לבבכם וכו", אשר אתם זונים אחריהם, למען תזכרו וכו".

לעומת זאת, כלפי התורה ישראל הם החתן. אדמו"ר הזקן מראה שקריאה זו מתאימה לפסוקי הציצית (במדבר טו, לט-מ).

פי עיי ולא תתורו ולא תהיו בבחי' זונה חיי כי אם ואל אישך תשוקתך¹⁷ כיום ההוא תקראי אישי.^{18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37}

כלומר, באמצעות "ולא תתורו" לא תהיו, חס ושלום, בבחינת זונה, אלא "ואל אישך תשוקתך", ו"כיום ההוא תקראי אישי".

"ולא תתורו" פירושו להיות נאמנה לה', כמי שתשוקתה נתונה לבעלה בלבד וקוראת לו "אישי" (בראשית ג, טז; הושע ב, יח). זהו הצד שבו ישראל הם הכלה ביחס לה'.

2 והיינו שיהיו בבחי' כלה לגבי הקב"ה להיות כלתה נפשי³⁸ כלה שארי ולבבי³⁹ אזי למען תזכרו⁴⁰ שתהיו בחי' הזכרים ומשפיעים לגבי התורה וזהו ועשיתם את כל מצותי.

כלומר, שיהיו בבחינת כלה ביחס לקב"ה, בבחינת "כלתה נפשי", "כלה שארי ולבבי"; ואזי, "למען תזכרו" — תהיו בבחינת זכרים ומשפיעים ביחס לתורה. וזהו "ועשיתם את כל מצוותי".

להיות כלה ביחס לה' פירושו להתנגעג אליו בכל מאודו; המילים "כלתה" ו"כלה" מהדהדות את המילה "כלה" (תהילים פד, ג; עג, כו). אולם ביחס לתורה ישראל הם "זכרים", כפי שנדרש "תזכרו": הנותנים, הפועלים בתורה באמצעות קיום המצוות.

אך עכ"ז אינו מיושב עם המאמר תלת קשרין מתקשרין דא בדא קודשא ב"ה אורייתא וישראל⁴¹ בזח"ג פ' אחרי (דע"ג א') משמע דישראל הם מקבלים מהתורה וא"כ התורה היא החתן המשפיע כוי.

אך למרות זאת, אין הדבר מתיישב עם מאמר הזוהר "תלת קשרין מתקשרין דא בדא, קודשא בריך הוא, אורייתא וישראל", בזוהר ח"ג, פרשת אחרי (עג ע"א), שממנו משתמע שישראל מקבלים מן התורה; ואם כן, התורה היא החתן, המשפיע וכו'.

הזוהר מתאר את שלושת הקשרים שבין הקב"ה, התורה וישראל, וקושר את ישראל לה' באמצעות התורה. מכאן משתמע שישראל מקבלים מן התורה; במקרה כזה התורה היא הנותנת, החתן, והיישוב הראשון אינו מספיק.

וכן משמע ממארוז"ל פ"ק דברכות (דף ו' ע"ב) לענין המשמח את החתן שעיי"ז זוכה לתורה⁴² שניתנה

וכן משתמע ממאמר רבותינו זיכרונם לברכה בפרק הראשון של ברכות (דף ו' ע"ב), בענין המשמח את החתן, שבזכות כך זוכה לתורה שניתנה

קושי נוסף עולה מדברי הגמרא: מי שמשמח חתן זוכה לתורה.

בחמשה קולות משמע דהוא מדה כנגד מדה לפי שהתורה נקי חתן וכתוב ביה ג"כ ה' קולות והגם שיש לדחות. עכ"ז כאן יתבאר בתירוץ מרווח יותר.

בחמישה קולות — ומשמע שזהו מידה כנגד מידה, משום שהתורה נקראת חתן, וגם עליה נאמרו חמישה קולות. ואף שאפשר לדחות ראיה זו, בכל זאת כאן יתבאר יישוב רחב יותר.

התורה ניתנה בחמישה "קולות" — המילה "קולות" מופיעה חמש פעמים בתיאור מעמד סיני — כנגד חמשת הקולות שבברכת חתנים. שכן זה הוא מידה כנגד מידה רק אם התורה עצמה היא חתן. אדמו"ר הזקן מודה שאפשר לדחות את הראיה, אך מבטיח להסביר את העניין באופן מלא יותר.

3 ויובן זאת בהקדים ענין אירוסין ונשואין ומה שייכות זאת להתורה. אך הנה אירוסין הוא⁴³ מה שהחתן נותן להכלה הטבעת קדושין⁴⁴

הדבר יובן בהקדמת עניין האירוסין והנישואין, ומה הקשר שלהם לתורה. והנה אירוסין הם כאשר החתן נותן לכלה את טבעת הקידושין,

לנישואין ביהדות שני שלבים: אירוסין, המכונים גם קידושין, הנעשים כשהחתן נותן לכלה טבעת; ונישואין עצמם, תחת החופה. אדמו"ר הזקן יקביל את שני השלבים הללו לתורה.

ובזה הוא ממשיך לה חיות מועט⁴⁵ להיות מקודשת לשון הפרשה לו כמ"ש הרי את מקודשת לי.

ובכך הוא ממשיך לה חיות מועטה, כדי שתהיה מקודשת — מלשון הפרשה לו, כפי שנאמר: "הרי את מקודשת לי"

באמצעות הטבעת החתן מעניק לכלה מידה מועטה בלבד מחיתו, המספיקה לכך שתהיה מקודשת, כלומר מופרשת ומיועדת לו. נתינה מוגבלת וחיצונית זו תהיה המפתח להבנת משמעות "אירוסין" ביחס לתורה.

קטע 2 • 41

שמייים וארץ: שתי התורות

4 וכמ"כ למעלה הנה יש תורה שבכתב ותורה שבע"פ ונקי שמים וארץ כמשי"ת. כי הנה תושבע"פ הוא הפירוש על תורה שבכתב

וכך גם למעלה: יש תורה שבכתב ותורה שבעל פה, והן נקראות שמים וארץ, כפי שיתבאר. שכן תורה שבעל פה היא הפירוש על תורה שבכתב,

כעת מוחלטת תמונת האירוסין האנושית על התורה למעלה. תורה שבכתב ותורה שבעל פה נקראות "שמים" ו"ארץ", ותורה שבעל פה מתוארת תחילה כפירוש לתורה שבכתב.

כי בתשבי"כ אינו מפורש היטב פרטי המצות רק התשבע"פ מבאר ומפרש כל פרטי תשבי"כ כידוע שעל כל דבר ודבר שבתורה יש ששים רבוא פירושים בפשט

מפני שבתורה שבכתב פרטי המצוות אינם מפורשים היטב; רק תורה שבעל פה מבארת ומפרטת את כל פרטי התורה שבכתב. וכידוע, על כל דבר ודבר שבתורה יש שש מאות אלף פירושים בפשט

התורה שבכתב מציינת את המצוות בקיצור; אופן קיומן למעשה מפורט רק בתורה שבעל פה. אדמו"ר הזקן מוסיף את הידוע, שלכל עניין בתורה יש שש מאות אלף פירושים ברובד הפשט.

וכן ברמז ובדרוש וכן בסוד והם די פעמים ששים רבוא (ע' מענין פשט רמז דרוש סוד בהרמ"ז בפי' בראשית)⁴⁶

וכן ברמז ובדרוש, וכן בסוד; והם ארבע פעמים שש מאות אלף. (עיינו בעניין פשט, רמז, דרוש וסוד בהרמ"ז, בפרשת בראשית

אותו מספר שייך לכל אחד מארבעת רבדי הפרשנות: פשט, רמז, דרוש וסוד, המכונים פרד"ס. הרמ"ז, פירושו של רבי משה זכות על זוהר, דן בארבעת הרבדים הללו.

(בדף די ע"ב ודף ה' ע"א) ור"פ שמיני ולזאת נקרא תשבע"פ בחי' מלכות כמאמר מלכות פה תשבע"פ^{47, 48} כוי

ובראש פרשת שמיני. לכן תורה שבעל פה נקראת בחינת מלכות, כמאמר: "מלכות פה, תורה שבעל, (דף ד ע"ב ודף ה' ע"א) פה" וכו'.

כיוון שתורה שבעל פה מגלה ומבטאת את מה שטמון בתורה שבכתב, היא מקבילה למלכות, ספירת הביטוי והדיבור. בתיקוני זוהר נאמר: "מלכות פה, ותורה שבעל פה קרינן לה".

והיינו בחי' דבור שבא בהתגלות לבחי' דבור כמאמר"ל דבר ה' זו הלכה⁴⁹ (שבת קל"ח ב')

כלומר, בחינת הדיבור היוצאת לגילוי בבחינת דיבור, כדברי רבותינו זיכרונם לברכה: "דבר ה' — זו הלכה" (שבת קלח ע"ב)

מלכות היא דיבור היוצא אל הגילוי. חז"ל מכנים את ההלכה, הפסיקה המעשית של התורה שבעל פה, "דבר ה'": זהו דיבורו של ה' בצורה גלויה.

ודבר מלך שלטון⁵⁰ וישראל הם הממשיכים בחי' מלוכה עליהם ע"י שהם מקבלים עליהם עול מלכות שמים כמ"ש שום תשים עליך מלך⁵¹ כוי.

ו"דבר מלך שלטון". וישראל הם שממשיכים עליהם את בחינת המלכות, בכך שהם מקבלים עליהם עול מלכות שמים, כמו שנאמר: "שום תשים עליך מלך" וכו'.

מלך מושל באמצעות דברו, ולכן דיבור ומלכות קשורים זה בזה. ישראל ממשיכים עליהם את מלכות ה' כשהם מקבלים על עצמם עול מלכות שמים, כמצוות מינוי מלך.

אך כ"ז הוא במצות התורה שכתורה שבכתב אינו מפורש היטב ובתורה שבע"פ באה לידי גילוי על כל דבר ודבר ד"פ ס"ר.

אבל כל זה נוגע למצוות התורה: בתורה שבכתב הן אינן מפורשות היטב, ובתורה שבעל פה הן באות לידי גילוי, ארבע פעמים שש מאות אלף [פירושים] בכל דבר ודבר.

תפקיד הגילוי של תורה שבעל פה נוגע למצוות, שפרטיהן חבויים בתורה שבכתב ומפורטים עד תום בתורה שבעל פה.

אך יש עוד טנת"א שכתושב"כ דהיינו תמונת האותיות שהם הלמ"מ (כ"ה בפסקי מהרא"י סי' מ"ה) שנפסלו בשנוי התמונה ע"ד שארז"ל ואפילו כתב אחד מעכבן^{53, 52} לא נצרכה

אבל יש גם טנת"א שכתורה שבכתב, כלומר צורת האותיות, שהן הלכה למשה מסיני (כך בפסקי מהרא"י, סימן מה), והן נפסלות כשמשנים את צורתן, כמאמר רבותינו זיכרונם לברכה: "ואפילו כתב אחד מעכבן" — לא נצרכה

אולם יש בתורה שבכתב מרכיבים שתורה שבעל פה אינה מפרשת: הטעמים, הנקודות, התגים והאותיות (ראשי התיבות טנת"א), ובכללם הצורה המדויקת של האותיות, שהיא הלכה למשה מסיני. ספר תורה שאחת מאותיותיו שונתה בצורתה פסול, כפי שאומרת הגמרא במנחות.

אלא לקוצו של יו"ד כו' וכל תמונה ותמונה מרמז לרבוא רבבות עולמות כידוע וגם הטעמים והנקודות והתגין כו'

אלא לקוצו של יו"ד כו'. כל צורה וצורה רומזת לרבבות רבבות עולמות, כידוע; וכך גם הטעמים והנקודות והתגים וכו'.

הגמרא אומרת שאפילו הקוץ הזעיר של יו"ד חיוני. כל צורת אות רומזת לעולמות רבים מספור, וכך גם הטעמים, הנקודות והתגים.

שכולם אינם באים כלל לידי גילוי בתורה שבעל פה והם הנק' עלמין סתימין דלא אתגליין⁵⁴ (ועמ"ש מזה בפ' אמור בד"ה והניף הכהן אותם כו')

שכל אלה אינם באים כלל לידי גילוי בתורה שבעל פה, והם הנקראים "עלמין סתימין דלא אתגליין". (ועיינו במה שנאמר על כך בפרשת אמור, כמאמר המתחיל "והניף הכהן אותם" וכו').

היבטים אלה של התורה שבכתב אינם מתגלים כלל בתורה שבעל פה; תיקוני זוהר מכנה מדרגות כאלה "עולמות נסתרים שאינם מתגלים". אדמו"ר הזקן מפנה את הקורא למאמרו על פרשת אמור להרחבה בנושא.

והנה תורה שבכתב שרשה מבחי' ח"ע כי אורייתא מחכמה נפקת⁵⁵ שנקרא ים עילאה כי חכים ולא בחכמה ידיעא⁵⁶ שהוא כבחי' א"ס כו'

והנה שורש התורה שבכתב הוא מבחינת חכמה עילאה, כי "אורייתא מחכמה נפקת", והיא נקראת ים עילאה, כי "חכים ולא בחכמה ידיעא" — שהיא בבחינת אין סוף וכו'.

כעת עובר אדמו"ר הזקן לשורש התורה שבכתב: חכמה עילאה, שממנה, כדברי זוהר, יוצאת התורה. חכמה עילאה נקראת "ים עילאה" משום שהיא רחבה וחסרת גבול, מאוחדת עם אין סוף — "חכם, אך לא בחכמה ידועה".

ומשם נמשכה התושב"כ ולזאת נקרא תושב"כ שמים פי' שם מים^{57, 58} שנמשכה מבחי' ח"ע (ועי' מ"ש בפ' יתרו בד"ה וכל העם רואים)⁵⁹

ומשם נמשכה התורה שבכתב; ולכן היא נקראת "שמים", כלומר "שם מים", מפני שנמשכה מבחינת חכמה עילאה. (ועיינו במה שנאמר בפרשת יתרו, במאמר המתחיל "וכל העם רואים").

הגמרא דורשת "שמים" כ"שם מים". התורה שבכתב נקראת "שמים" משום שהיא נמשכת מ"ים" החכמה העילאה; הטקסט מפנה למאמר "וכל העם רואים" בתורה אור, יתרו.

אך אינו אלא הארה בעלמא ולזאת הם כ"ד ספרים דאורייתא שנקרא כ"ד שהוא כמו למשל שלוקחין כד מים מים הגדול שאינו אלא מעט מזער נגד הים הגדול.

אך זו אינה אלא הארה בלבד; ולכן יש עשרים וארבעה ספרי התורה, הנקראים כ"ד, בדומה למי ששואב כד מים מן הים הגדול — כמות זעירה בלבד ביחס לים הגדול.

ובכל זאת, בתורה שבכתב יש רק הארה מן הים הזה. יש בתנ"ך עשרים וארבעה ספרים, ועשרים וארבע נכתבים כ"ד, כמילה "כד": כד מים שנשאב מן האוקיינוס, כמות זעירה ביחס לים.

כמ"כ כל כ"ד ספרים דאורייתא אינן אלא הארה בעלמא מבחי' ח"ע (ועמ"ש ע"פ ושמתי כדכד⁶⁰ כ"ד כ"ד כו')

כך גם כל עשרים וארבעת ספרי התורה אינם אלא הארה בלבד מבחינת חכמה עילאה. (ועיינו במה שנאמר על הפסוק "ושמתי כדכד" — כ"ד כ"ד וכו').

אם כן, כל התנ"ך הוא רק הארה מחכמה עילאה. הפסוק בישעיהו "ושמתי כדכד שמשותיך", הנדרש כ"ד כ"ד, עשרים וארבע ועוד עשרים וארבע, מוסבר במקום אחר בכיוון זה.

וגם זאת אינו אלא מבחי' אחוריים כמ"ש וכד"ה על שכמה⁶¹ שכמה הוא בחי' אחוריים וזהו וזרח משעיר למו.

וגם הארה זו אינה אלא מבחינת אחוריים, כמו שנאמר: "וכדה על שכמה"; השכם הוא בחינת אחוריים. וזהו "וזרח משעיר למו".

יתרה מזו, ההארה נמשכת רק מ"אחוריים" של החכמה, הצד החיצוני שלה, ולא מפניה. רבקה נשאה את כדה "על שכמה", והשכם נמצא מאחור. אותו רעיון מתבטא ב"וזרח משעיר למו".

שעיר הוא לשון שערות שהוא כמשל שערות שנמשכין מהראש שאין נמשך בהם רק הארה מועטת מאד עד שאינו מרגיש שום כאב בחתיכת השערכ כידוע מפני

"שעיר" קשור למילה "שערות": כמו שערות היוצאות מן הראש, שנמשכת בהן הארה מועטה ביותר, עד שאין מרגישים כאב כלל כשגוזרים שיערה, כידוע, מפני

"שעיר" נדרש כ"שער". השערה צומחת מן הראש, אך מקבלת מעט כל כך מחיתו, עד שגזירתה אינה גורמת כאב

שהם חיצוניות מאד כמ"כ כל בחי' תשב"כ מה שנתלבש בתורה גשמיות שלנו אינו אלא בחי' אחוריים וחיצוניות דח"ע ונקרא בחי' שערות אך בתוך השערות מאיר הארה מבחי' ח"ע.

שהן חיצוניות מאד. כך גם כל בחינת התורה שבכתב, כשהיא מתלבשת בתורה הגשמית שלנו, אינה אלא בחינת אחוריים וחיצוניות של חכמה עילאה, והיא נקראת בחינת שערות; ובכל זאת, בתוך השערות מאירה הארה מבחינת חכמה עילאה

כך גם התורה שבכתב, כשהיא מתלבשת בספר התורה הגשמי שלנו, אינה אלא האחוריים והחיצוניות של חכמה עילאה, בדומה לשערות. ובכל זאת, בתוך אותן "שערות" מאירה הארה מחכמה עילאה.

וזהו היו"ד שבתוך שעיר. וזהו וזרח משעיר. שער י" כו' (ע' בלקי"ת ר"פ תולדות) ואתה מרכבות קדש ואתה הוא לשון בא רק שהוא בלשון תרגום שהוא בחי' אחוריים כו'.

וזהו היו"ד שבתוך "שעיר". וזהו "זרח משעיר" — שער, יו"ד וכו'. (עיינו בלקוטי תורה, תחילת פרשת תולדות.) "ואתה מרכבות קודש"; "ואתה" פירושו בא, אלא שהוא בלשון תרגום, שהיא בחינת אחוריים וכו'.

המילה "שעיר" מורכבת מ"שער" ומיו"ד בתוכה; היו"ד, אות החכמה, מסמלת את הארת החכמה שבתוך השער. גם המילה הארמית "אתה", שפירושה "בא", בפסוק הבא מצביעה על בחינת האחוריים, משום שתרגום הוא צורה חיצונית של לשון הקודש.

והיינו כשבא לידי גילוי בתשבע"פ שנמשכה מתשב"כ שהם רכבות הנמשכים מבחי' קדש שהוא בחי' ח"ע הנקרא קדש [וע' מענין מסיני בא וזרח משעיר^{62, 63} בגמרא פ"ה דברכות (ל"ג א')].

כלומר, כשהדבר בא לידי גילוי בתורה שבעל פה, הנמשכת מתורה שבכתב; אלה הם רכבות הנמשכים מבחינת קודש, שהיא בחינת חכמה עילאה הנקראת קודש. [ועיינו בענין "מסיני בא וזרח משעיר" בגמרא, בפרק ה בברכות (לג ע"א)]

"הרכבות" הן פירושי התורה שבעל פה, הנמשכים מתורה שבכתב, ששורשה בחכמה עילאה הנקראת קודש. בסוגריים נפתחת רשימת מקורות העוסקים ב"מסיני בא וזרח משעיר"; הפרק הראשון בעבודה זרה מספר שהקב"ה הציע תחילה את התורה לאומות אחרות.

ור"פ לפני אידיהן (ב' ב') רבות נשא ר"פ י"א (רמ"ג א') פיי"ד בקרבן עשתי עשר

ובראש פרק "לפני אידיהן" (ב ע"ב); רבה, נשא, תחילת פרק יא (רמג ע"א), פרק יד, בענין קרבן עשתי עשר

רשימת המקורות נמשכת: תחילת מסכת עבודה זרה ומדרש רבה על פרשת נשא, בענין קרבנות הנשיאים

(ר"ס ד'). שה"ש בפסוק אפריון עשה⁶⁴. באיכה בפסוק אני הגבר⁶⁵. זח"ב קלי"א א' ח"ג קצי"ב^{66, 67, 68}:

שיר השירים [רבה], על הפסוק "אפריון עשה"; איכה [רבה], על הפסוק "אני הגבר"; זוהר ח"ב, קלא ע"א; ח"ג, (ראש סימן ד) [קצב].

הרשימה מסתיימת במדרש על שיר השירים ועל איכה, ובקטעים מן הזוהר.

אירוסין: אש, בנים ובונים

5 ב והנה ההמשכה מתשב"כ שהוא בחי' חכמה לבחי' תשבע"פ שהוא בחי' מלכות שאין ערוך כו'

ב. והנה ההמשכה מתורה שבכתב, שהיא בחינת חכמה, לבחינת תורה שבעל פה, שהיא בחינת מלכות — שאין ביניהן ערך וכו' —

סעיף ב פותח. המרחק בין חכמה, מקור התורה שבכתב, לבין מלכות, התורה שבעל פה, גדול כל כך, עד שאין אפשרות להמשכה ישירה מאחת לשנייה.

א"א כ"א ע"י גבורות וצמצומים לצמצם אור הנמשך מבחינת חכמה כו' וזהו מימינו אש דת ^{73, 72, 71, 70, 69} כו'

אינה אפשרית אלא באמצעות גבורות וצמצומים, לצמצם את האור הנמשך מבחינת חכמה וכו'. וזהו "מימינו אש דת למו" וכו'.

הגשר הוא הגבלה: גבורות וצמצומים, כוחות המצמצמים את אור החכמה כדי שיוכל להתקבל למטה. בברכת משה התורה נקראת "אש דת", היוצאת מיד ימינו של ה'.

ד"ת שהוא בחי' תשבע"פ שנמשכה מתשב"כ ע"י אש שהוא בחי' צמצום כווי' בהמים שהוא בחי' ים החכמה כמו שטבע האש לכווי' המים שטבע המים להתפשט והאש מכווי' כו'

"דת", שהיא בחינת תורה שבעל פה, נמשכת מתורה שבכתב באמצעות אש, שהיא בחינת צמצום — כיווי' המים, שהם בחינת ים החכמה. כשם שטבע האש לכווי' את המים, שטבעם להתפשט, והאש מכווצת אותם וכו'.

"דת", חוק, היא התורה שבעל פה, והיא נמשכת מתורה שבכתב באמצעות "אש". החכמה דומה למים, שטבעם להתפשט בלי גבול; האש היא הכוח המצמצם אותם, וכך ים החכמה חסר הגבול מתעצב לחוקים מוגדרים.

כמאמר גליד ברוחא וכביש באשא ^{74, 75} [וע' בגמרא ביצה (כ"ה ב') וע' עוד מענין מימינו אש דת בגמרא ברכות (ס"ב א') יומא (נ"ג ב').]

כמאמר "גליד ברוחא וכביש באשא". [ועיינו בגמרא ביצה (כה ע"ב); ועיינו עוד בענין "מימינו אש דת" בגמרא, ברכות (סב ע"א), יומא (נג ע"ב),

הדימוי שבזוהר, "גליד ברוחא וכביש באשא", מתאר כיצד דבר נוזלי מקבל צורה יציבה. הסוגריים פותחים רשימת מקורות בתלמוד, במדרש ובזוהר העוסקים ב"אש דת".

סוטה (ד' סע"ב) רבות כי תשא פמ"א (קנ"ה ד') ויקרא רפ"ד (קס"ט א') נשא רפ"ב (רמ"ו ד') שופטים (רצ"ה ג'). ס"פ מטות.

סוטה (סוף ד ע"ב); רבה, כי תשא, פרק מא (קנה ע"ד); ויקרא, תחילת פרק ד (קסט ע"א); נשא, תחילת פרק יב (רמו ע"ד); שופטים (רצה ע"ג); סוף מטות

הרשימה ממשיכה במקורות תלמודיים ומדרשיים נוספים על הפסוק

שה"ש בפסוק לסוסתי. ס"פ ראשו כתם פז. קהלת ס"פ מה שהיה זח"א רמ"ג א' ח"ב פ"א א' פ"ד א'.

שיר השירים [רבה], על הפסוק "לסוסתי"; סוף "ראשו כתם פז"; קהלת [רבה], סוף "מה שהיה"; זוהר ח"א, רמג ע"א; ח"ב, פא ע"א, פד ע"א;

נוספים כאן מקורות ממדרש שיר השירים ומדרש קהלת, וכן מן הזוהר.

צ"ב קל"ה א' קס"ו ב' ח"ג קע"ו א' קפ"ב א' [אך מי הם המעוררים האש שלמעלה

, קלה ע"א, קסו ע"ב; ח"ג, קעו ע"א, קפב ע"א.] אך מי הם המעוררים את האש שלמעלה, [ח"ב]

? לאחר סיום הרשימה שואל אדמו"ר הזקן מה מעורר את האש שלמעלה: מי גורם לחכמה להצטמצם ולהיעשות תורה שבעל פה

להיות כוונן וצמצום בבחי' ח"ע הם נשמות ישראל ע"י בחי' רשפי אש⁷⁶ מלמטה בביטול הרצון ועי"ז

מעוררים למעלה ג"כ בחי' אש שהוא בחי' גבורות וצמצומים

כדי שתהיה כיוון וצמצום בבחינת חכמה עילאה? נשמות ישראל הן המעוררות זאת, באמצעות בחינת "רשפי אש" מלמטה, בביטול הרצון; ועל ידי כך הן מעוררות למעלה גם את בחינת האש, שהיא בחינת גבורות וצמצומים.

התשובה היא נשמות ישראל. כשהאדם מניח את רצונו שלו לפני ה', בוערת בו כמיהה של אש — "רשפי אש" שבשיר השירים — והאש שלמטה מעוררת למעלה את האש המקבילה, כוחות הצמצום המעצבים את החכמה לתורה שבעל פה.

שהוא כדוגמת אש שעל המזבח שאף שאש בא⁷⁷ מלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט כמ"ש ונתנו בני

אהרן הכהנים⁷⁸ אש על המזבח מזבח נקרא כללות נשמות ישראל כל אחד זובח את יטצרו להיות

אתכפייא ואתהפכא כו'

זה בדוגמת האש שעל המזבח: אף שהאש ירדה מלמעלה, מצווה להביא אש מן ההדיוט, כמו שנאמר: "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח". המזבח הוא כלל נשמות ישראל; כל אחד זובח את יצרו, כדי שיהיו אתכפייא ואתהפכא וכו'.

הגמרא מלמדת שאף שאש ירדה מן השמים על המזבח, יש מצווה להביא גם אש של בני אדם. המזבח מסמל את כלל נשמות ישראל, שכל אחת מהן "מקריבה" את יצרה הרע — תחילה מכניעה אותו באתכפייא, ואחר כך הופכת אותו באתהפכא. הערת קה"ת מציינת שבפסוק כתוב "הכהן", ולא "הכהנים", כפי שהטקסט מצטט כראוי בהמשך.

והוא כמו שהיו מקריבין ע"ג המזבח פרים שהוא בהמה לעלות למעלה כמ"כ בכל נפש מישראל להיות

ביטול ואתכפייא של הנפש הבהמית ע"י רשפי אש ועי"ז מעוררים האש למעלה כו'

בדומה לפרים שהקריבו על המזבח — בהמה העולה למעלה — כך גם בכל נפש מישראל צריכות להיות ביטול ואתכפייא של הנפש הבהמית באמצעות רשפי אש, ועל ידי כך מעוררים את האש שלמעלה וכו'.

הקרבת פר, שהוא בהמה, על המזבח מקבילה להכנעת הנפש הבהמית באמצעות התלהבות של אש. האש הפנימית הזאת מעוררת את האש שלמעלה.

14

(ועמ"ש מזה בד"ה שיר המעלות ממעמקים) כמ"כ למעלה כללות נשמות ישראל כשהם בבחי' ביטול רצון לגמרי כמ"ש ועמך לא חפצתי⁸⁶ כו'

כך גם למעלה: כלל נשמות ישראל, כשהן בבחינת (ועיינו במה שנאמר על כך במאמר המתחיל "שיר המעלות ממעמקים") ביטול מוחלט של הרצון, כמו שנאמר: "ועמך לא חפצתי" וכו'.

אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו "שיר המעלות ממעמקים" להרחבה. נשמות ישראל הן "בנים" כשהן אינן חפצות בדבר מלבד ה', כלשון המשורר.

שאינן להם רצון אחר כלל נקראו בנים כו' ואזי על ידי זה נעשים בונים כמשל הרגל אף שבטלים בתכלית להראש עכ"ז הם מוליכים את הראש מלמטה למעלה ומלמעלה למטה.

וכיוון שאינן להם רצון אחר כלל, הן נקראות בנים וכו'; ואז, בעקבות זאת, הן נעשות בונים. בדומה לרגל: אף שהיא בטלה לחלוטין לראש, היא מוליכה את הראש מלמטה למעלה ומלמעלה למטה.

כשאינן להם רצון משלהן, הן נעשות "בונים". הרגל כפופה לחלוטין לראש, ובכל זאת היא שמוליכה אותו ממקום למקום, למעלה ולמטה.

כמ"כ כללות נש"י ע"י ביטול הרצון שנק' בנים נעשים בונים שהם מוליכים וממשיכים את הראש שהוא בחי' ח"ע שנק' ראש מלמעלה למטה ומלמטה למעלה

כך גם כלל נשמות ישראל, באמצעות ביטול הרצון שבזכותו הן נקראות בנים, נעשות בונים: הן מוליכות וממשיכות את הראש — בחינת חכמה עילאה, הנקראת ראש — מלמעלה למטה ומלמטה למעלה.

כך גם נשמות ישראל, בביטול מוחלט של הרצון, "מוליכות" את הראש — חכמה עילאה — וממשיכות אותו למטה ומעלות אותו למעלה.

והיינו לעלות בחי' תורה שבעל פה שהוא בחי' מלכות שנקרא כלה לבחי' תורה שבכתב שהוא ח"ע שנק' חתן.

כלומר, להעלות את בחינת התורה שבעל פה, שהיא בחינת מלכות ונקראת כלה, אל בחינת התורה שבכתב, שהיא חכמה עילאה ונקראת חתן.

העלאה פירושה להעלות את התורה שבעל פה, מלכות והכלה, אל התורה שבכתב, חכמה עילאה והחתן. תפקיד ישראל הוא לחבר ביניהן.

⁷ וכן להמשיך מלמעלה למטה מבחי' תורה שבכתב לבחי' תורה שבעל פה כו'. וזהו שנק' תורה שבעל פה מאורסה

וכן להמשיך מלמעלה למטה, מבחינת תורה שבכתב לבחינת תורה שבעל פה וכו'. וזהו שנקראת תורה שבעל פה "מאורסה"

עבודתם של ישראל פועלת בשני הכיוונים: להעלות את התורה שבעל פה ולמשוך את התורה שבכתב לתוכה. לכן התורה שבעל פה נקראת "מאורסה".

שהיא בחי' כלה שהחתן נותן הטבעת קדושין ובוה ממשיך לה חיות להיות מקודשת לשון הבדלה והפרשה אליו.

שהיא בחינת כלה, שהחתן נותן לה את טבעת הקידושין, ובכך ממשיך אליה חיות, כדי שתהיה מקודשת — כלומר מובדלת ומיוחדת לו.

היא הכלה, וטבעת החתן ממשיכה אליה חיות והופכת אותה למקודשת, כלומר למובדלת ומיוחדת לו. הדימוי האנושי מפסקה 3 מיושם כאן על התורה.

כמ"כ כתיב אלה המצות אשר יעשה אותם האדם⁸⁷ וחי בהם היינו שממשיכים חיות לבחי' תורה שבעל פה

,וכן כתוב: "אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" — כלומר, הן ממשיכות חיות לבחינת תורה שבעל פה

הפסוק "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" נדרש כאילו משמעותו "נותנים להם חיים": בעשיית המצוות ממשיכים בני האדם חיות לתורה שבעל פה. בהערת קה"ת מצוין שהפסוק בויקרא אינו מתחיל למעשה במילים "אלה המצות"

שהוא בחי' מלכות בחי' כלה להעלותה למעלה לבחי' תורה שבכתב שהוא בחי' קדש העליון שהוא בחי' ח"ע.

שהיא בחינת מלכות, בחינת כלה, כדי להעלותה למעלה לבחינת תורה שבכתב, שהיא בחינת קודש העליון, בחינת חכמה עילאה.

החיות הניתנת לתורה שבעל פה — מלכות, הכלה — מעלה אותה אל התורה שבכתב, קודש העליון, שהוא חכמה עילאה.

8 וזהו מאורסה כו' שבחינת תשבע"פ שנק' כלה מאורסת ומקודשת לבחי' תשב"כ בחי' ח"ע שהוא בחי' חתן כנ"ל ע"י החיות שנמשך לה כנ"ל

וזהו "מאורסה" וכו': בחינת תורה שבעל פה, הנקראת כלה, מאורסת ומקודשת לבחינת תורה שבכתב, בחינת חכמה עילאה, שהיא בחינת חתן, כנזכר לעיל, באמצעות החיות הנמשכת אליה, כנזכר לעיל

כך מסוכמת משמעות "מאורסה": התורה שבעל פה, הכלה, מאורסת לתורה שבכתב, חכמה עילאה, החתן, באמצעות החיות הנמשכת לתוכה.

והוא דוגמת בחי' אירוסין שהחתן נותן להכלה הטבעת ולפי שישראל ממשיכים הקדושין ע"כ נק' חתן לגבי תשבע"פ שנק' כלה:

והדבר דומה לבחינת אירוסין, שבה החתן נותן לכלה את הטבעת. ומכיוון שישראל ממשיכים את הקידושין, הם נקראים חתן ביחס לתורה שבעל פה, הנקראת כלה.

כך נענית השאלה שבפתיחה: מכיוון שישראל הם הממשיכים את הקידושין באמצעות עבודתם, הם החתן ביחס לתורה שבעל פה, הכלה.

קטע 4 • 91-11

נישואין: חופת הרגלים

9 ג אך כל זה הוא בחיי אירוסין שהוא בבחי' חיצוניות לבד שהחתן שהוא בחיי תשב"כ ממשיך חיות להכלה שהיא בחיי תשבע"פ בבחי' חיצוניות

ג. אך כל זה הוא בחינת אירוסין, שהיא בחיצוניות בלבד: החתן, שהוא בחינת תורה שבכתב, ממשיך חיות לכלה, שהיא בחינת תורה שבעל פה, בחיצוניות.

סעיף ג' נפתח בהגבלה: כל מה שתואר עד כאן הוא אירוסין בלבד, קשר במישור החיצוני. מה שמגיע לתורה שבעל פה הוא רק השפע החיצוני של התורה שבכתב.

אך כדי שיומשך מבחינת חתן לכלה מבחי' פנימיות תשב"כ לזה צריך מקודם בחיי נשואין כי אחר אירוסין הוא בחיי נשואין

אך כדי שתימשך מן החתן לכלה גם מבחינת הפנימיות של התורה שבכתב, יש צורך תחילה בבחינת נישואין, שכן לאחר האירוסין באים הנישואין.

כדי שהפנימיות של התורה שבכתב תימשך לתורה שבעל פה, יש צורך תחילה בנישואין — השלב השני, הבא לאחר האירוסין.

והיינו בחיי חופה שהחתן והכלה שניהם עומדים תחת החופה והחופה מקפת שניהם וזהו שאנו אומרים בתפלת יו"ט והשיאנו שהוא בחיי נשואין⁸⁸ להחתן והכלה כי

והיינו בחינת חופה, שבה החתן והכלה עומדים שניהם תחת החופה, והיא מקיפה את שניהם. וזהו שאנו אומרים בתפילת יום טוב: "והשיאנו", שהיא בחינת נישואין החתן והכלה. כי

הנישואין מתקיימים תחת החופה, המקיפה את החתן ואת הכלה יחד. המילה "והשיאנו" שבתפילת החג קשורה למילה נישואין, ולכן החגים הם זמן של "נישואין".

הנה מבואר למעלה שבחי' אירוסין היינו שבחי' תשבע"פ שהיא בחיי מלי' שנקרא כלה מקבלת מהארת בחיי ח"ע שהוא בחיי תשב"כ שנק' חתן שנק' שמים שהוא בחיי ים החכמה.

הנה נתבאר למעלה שבחינת אירוסין היא שתורה שבעל פה, שהיא בחינת מלכות ונקראת כלה, מקבלת מהארת בחינת חכמה עילאה, שהיא בחינת תורה שבכתב, הנקראת חתן, ונקראת שמים — בחינת ים החכמה.

תזכורת: באירוסין התורה שבעל פה — מלכות, הכלה — מקבלת הארה בלבד מחכמה עילאה, התורה שבכתב, החתן, הנקראת "שמים" — ים החכמה.

אך יש עוד למעלה מן החכמה והוא הנקי סתימו דכל סתימין⁸⁹ שהוא בחי' ישת חשך סתרו⁹⁰ עד שבחי' חכמה אינה נחשבת

אך יש למעלה מן החכמה, והיא הנקראת "סתימו דכל סתימין", בחינת "ישת חושך סתרו", עד כדי כך שבחינת חכמה אינה נחשבת

אך יש דרגה גבוהה מן החכמה, שהזוהר מכנה "סתימו דכל סתימין", ובעל התהילים מתאר במילים "ישת חושך סתרו". ביחס אליה, גם החכמה נחשבת רק להארה זעירה.

רק בחי' הארה בעלמא ונחשבת לעשי' גשמיות לגבי בחי' סתימו דכל סתימין הנ"ל כמ"ש כולם בחכמה עשית⁹¹ כו'.

אלא להארה בלבד, ונחשבת לעשייה גשמית ביחס לבחינת "סתימו דכל סתימין" הנזכרת לעיל, כמו שכתוב: "כולם בחכמה לעומת אותה דרגה נסתרת, החכמה נחשבת לעשייה גשמית בלבד; לכן אומר בעל התהילים: "כולם בחכמה עשית". מנקודת גובה זו, החכמה והמלכות עומדות באותו מישור

והחכמה נסתרת, החכמה נחשבת לעשייה גשמית בלבד; לכן אומר בעל התהילים: "כולם בחכמה עשית". מנקודת גובה זו, החכמה והמלכות עומדות באותו מישור

10 ושם בחי' חכמה עילאה שהוא בחי' חתן ובחי' מלי' שהיא בחי' כלה שניהם שוים בתכלית מאחר שגם בחי' חכמה נחשבת לעשייה גשמיות

ושם בחינת חכמה עילאה, שהיא בחינת חתן, ובחינת מלכות, שהיא בחינת כלה, שוות לגמרי, מאחר שגם בחינת חכמה נחשבת לעשייה גשמית.

בדרגת "סתימו דכל סתימין", חכמה עילאה — החתן — ומלכות — הכלה — שוות לחלוטין, מפני שגם החכמה נחשבת משם לעשייה גשמית בלבד.

ולכן נקרא בחי' זו בחי' חופה שכמו שחופה מקפת על החתן והכלה בשוה כמ"כ בחי' סתימו דכל סתימין הנ"ל הוא בחי' מקיף על בחי' ח"ע ובחי' מלכות בשוה.

ולכן בחינה זו נקראת חופה: כשם שהחופה מקיפה את החתן ואת הכלה במידה שווה, כך גם בחינת "סתימו דכל סתימין" הנזכרת לעיל היא בחינת מקיף על חכמה עילאה ועל מלכות במידה שווה.

לכן אותה דרגה היא ה"חופה": חופת הנישואין חופפת לחתן ולכלה כאחד, והדרגה הנסתרת מקיפה את החכמה ואת המלכות במידה שווה. אור מקיף הוא אור המתייחס בשווה לכל מה שמתחתיו

וזהו והשיאנו שהוא בחי' נשואין להחתן והכלה אחר בחי' ארוסין שהכלה מתעלית לבחי' חתן אח"כ מתעלים שניהם לבחי' חופה הנ"ל.

וזהו "והשיאנו", שהיא בחינת נישואי החתן והכלה: לאחר בחינת האירוסין, שבה הכלה מתעלה לבחינת החתן, מתעלים שניהם. לאחר מכן לבחינת החופה הנזכרת לעיל

כעת שני השלבים ברורים: באירוסין הכלה מתעלה למדרגת החתן; בנישואין שניהם מתעלים יחד לחופה. לכך מכוונת בקשת תפילת החג "והשיאנו".

(ועמ"ש מענין חופה ע"פ) כי על כל כבוד חופה^{92,93} ובד"ה והיה כמשוש חתן על כלה⁹⁴.

(ועיין במה שנתבאר בעניין חופה על הפסוק "כי על כל כבוד חופה", ובמאמר המתחיל "והיה כמשוש חתן על כלה")

אדמו"ר הזקן מפנה לשני מאמרים נוספים בעניין החופה: האחד על הפסוק בישעיה "כי על כל כבוד חופה", והשני על הפסוק "כמשוש חתן על כלה".

וזהו שאומרים ברגל זמן שמחתנו שהוא בחי' שמחה ע"י גילוי בחי' סתימו דכל סתימין הנ"ל שמעלה ומטה שוים ממש

וזהו שאומרים ברגל "זמן שמחתנו": בחינת שמחה הבאה על ידי גילוי בחינת "סתימו דכל סתימין" הנזכרת לעיל, שבה מעלה ומטה שוים ממש.

החגים נקראים "זמן שמחתנו" מפני שבהם מתגלית הדרגה הנסתר שבה העליון והתחתון שווים. הגילוי הזה הוא מקור השמחה.

והוא כמשל שמחת המלך שבשעת השמחה יוצא המלך מהעלם לגילוי ומגלה ומשפיל עצמו לכל השרים והעבדים בשוה.

והוא כמשל שמחת המלך: בשעת השמחה יוצא המלך מן העלם אל הגילוי, מתגלה ומשפיל את עצמו לכל השרים והעבדים בשוה.

בעת חגיגה המלך יוצא מהסתגרותו ומראה את עצמו לכולם, לשרים ולעבדים כאחד, ויורד אל מדרגתם. כך גם בחופה הדרגה הנסתר מתגלה בשוה לכולם.

כמ"כ בחי' חופה הנ"ל הוא בחי' שמחה (ועמ"ש מענין שמחה בד"ה ביום השמע"צ גבי אשר קדשנו כו' אשר נשבעת כו').

כך גם בחינת החופה הנזכרת לעיל היא בחינת שמחה. (ועיין במה שנתבאר בעניין שמחה במאמר המתחיל "ביום השמע"צ", בעניין "אשר קדשנו" וכו', "אשר נשבעת" וכו').

נמצא שהחופה היא שמחה. הטקסט מפנה למאמר נוסף בעניין שמחה, העוסק בתפילת שמיני עצרת.

וזהו כאשר רצית ואמרת כו' רצית היינו בחי' רצון העליון שהוא מקיף הנ"ל ולהיות כי סוף מעשה במחשבה תחלה⁹⁵ נעוץ סופן

וזהו "כאשר רצית ואמרת" וכו': "רצית" היינו בחינת רצון העליון, שהוא המקיף הנזכר לעיל. ומכיוון ש"סוף מעשה במחשבה תחלה", נעוץ סופן

בתפילת החג נאמר "כאשר רצית ואמרת לברכנו". "רצית" מתייחס לרצון העליון, למקיף שמעל החכמה; והביטוי הידוע "סוף מעשה במחשבה תחלה", יחד עם דברי ספר יצירה "נעוץ סופן בתחילתו", מלמד שהדרגה הגבוהה ביותר קשורה לנמוכה ביותר.

בתחלתן⁹⁶ לזה אומרים כאשר רצית כו ואמרת היינו שבא אז מהעלם לגילוי בבחי' אמירה והתגלות כנ"ל להיות כי נעוץ תחלתן בסופן.⁹⁷

בתחילתן, לכן אומרים "כאשר רצית" וכו'. ו"אמרת" פירושו שאז הוא יוצא מן ההעלם אל הגילוי, בבחינת אמירה והתגלות, כנזכר לעיל, מפני ש"נעוץ תחילתן בסופן".

לכן "רצית" הוא הרצון הנסתר, ו"אמרת" היא יציאתו לגילוי, בדומה לדיבור. מכיוון שהתחלה והסוף קשורים זה בזה, הרצון העליון מתגלה בדרגה הנמוכה ביותר.

וזהו כאשר רצית ואמרת כו' לברכנו היינו שיהי' תוספת ברכה והתגלות כנ"ל את ברכת מועדיך.

וזהו "כאשר רצית ואמרת" וכו' "לברכנו": היינו שתהיה תוספת ברכה והתגלות, כנזכר לעיל, "את ברכת מועדיך".

"לברכנו" פירושו תוספת הברכה והגילוי שמביאים החגים: "את ברכת מועדיך".

11 והנה בכל שלש רגלים אומרים והשיאנו וזמן שמחתנו להיות בכל הרגלים הוא בחי' גילוי בחי' סתימו דכל סתימין הנ"ל.

והנה בכל שלושת הרגלים אומרים "והשיאנו" ו"זמן שמחתנו", מפני שבכל הרגלים יש בחינת גילוי של "סתימו דכל סתימין" הנזכרת לעיל.

בכל שלושת הרגלים — פסח, שבועות וסוכות — אומרים בתפילה "והשיאנו" ו"זמן שמחתנו", מפני שבכל אחד מהם מתגלה הדרגה הנסתרת של החופה.

וזהו שנק' רגלים שגם הרגלים שהוא בחי' ומדריגה היותר תחתונה מתעלה ועולה בשוה כמו הראש לפי ששם מעלה ומטה שום ממש כנ"ל ונחלקים לג' רגלים

וזהו שנקראים רגלים: גם הרגליים, שהן הבחינה והמדרגה הנמוכה ביותר, מתעלות ועולות בשוה לראש, מפני ששם מעלה, ומטה שווים ממש, כנזכר לעיל. והם נחלקים לשלושה רגלים

החגים נקראים רגלים. בהם גם הרגליים, המדרגה הנמוכה ביותר, מתעלות ומשתוות לראש, מפני שבדרגת החופה העליון והתחתון שווים. מספרם שלושה, מהסיבה שתבאר בהמשך.

שהוא בחי' ג' קוין ימין ושמאל ואמצע שהם תור ה ועבודה וגמ"ח⁹⁸ שתורה הוא בחי' קו האמצעי שמבריח מן הקצה אל הקצה^{99, 100}

שהם בחינת שלושת הקווים — ימין, שמאל ואמצע — שהם תורה, עבודה וגמילות חסדים. התורה היא בחינת הקו האמצעי, "המבריח מן הקצה אל הקצה".

שלושת הרגלים מקבילים לשלושת הקווים של הספירות: ימין, שמאל ואמצע, המקבילים בעבודת האדם לתורה, עבודה וגמילות חסדים — שלושת הדברים שעליהם העולם עומד. התורה היא הקו האמצעי, "המבריח מן הקצה אל הקצה", כמו הבריח התיכון במשכן.

(וע' בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית וע' בלקת ס"פ תשא בד"ה מצות רא"י בג' רגלים). והנה כ"ז הוא בכל השלשה רגלים שהוא בחי' נשואין.

ועיין במאמר המתחיל "מזמור שיר חנוכת הבית", ועיין בלקוטי תורה, סוף פרשת תשא, במאמר המתחיל "מצות ראיה בג'". והנה כל זה הוא בכל שלושת הרגלים, שהם בחינת נישואין (רגלים).

אדמו"ר הזקן מפנה לשני מאמרים נוספים על החגים. מסקנתו היא שכל שלושת הרגלים הם בחינת נישואין — גילוי החופה

אך שמיני עצרת הוא ענין היחוד חתן וכלה שאחר החופה שהחתן משפיע להכלה מבחי' פנימיות ועיין בזח"א ויגש (דרי"ח ע"ב).¹⁰¹

אך שמיני עצרת הוא ענין יחוד החתן והכלה שלאחר החופה, כשהחתן משפיע לכלה מבחינת הפנימיות. ועיין בזוהר חלק א', ויגש (רח"ע"ב).

שמיני עצרת הוא שלב נוסף: לאחר החופה בא יחוד החתן והכלה, שבו החתן משפיע מפנימיותו. כך בשמיני עצרת נמשכת פנימיות התורה שבכתב לתורה שבעל פה.

כמ"כ למעלה אחר שהחתן והכלה שהם בחי' תשב"כ ותשבע"פ שניהם עולים עד בחי' סתימו דכל סתימין כו'

כך גם למעלה: לאחר שהחתן והכלה, שהם בחינת תורה שבכתב ותורה שבעל פה, מתעלים שניהם עד בחינת "סתימו דכל סתימין" וכו',

הדבר מתקיים גם למעלה: תחילה התורה שבכתב והתורה שבעל פה, החתן והכלה, מתעלות שניהם עד "סתימו דכל סתימין".

הנ"ל שמתגלה עליהם אזי אח"כ נמשך ההשפעה מבחי' פנימי' תשב"כ לבחי' תשבע"פ שהוא בחי' מלכות דאצי'

הנזכרת לעיל, המתגלה עליהם, נמשכת לאחר מכן ההשפעה מבחינת פנימיות התורה שבכתב לבחינת תורה שבעל פה, שהיא בחינת מלכות דאצילות.

לאחר שדרגה זו מתגלה עליהם, נמשכת פנימיות התורה שבכתב אל התורה שבעל פה, שהיא מלכות דאצילות, הספירה הנמוכה ביותר בעולם האצילות.

ואזי ממילא ממשיכין אח"כ מבחי' מל' לבי"ע להיות גילוי למטה בכ"א מישראל ע"י שמקבלים עליהם עול מלכות שמים וממשיכים עליהם בחינה זו ועמ"ש סד"ה ביום השמיני שלח.

ואז נמשכת ממילא לאחר מכן בחינת מלכות לבי"ע, כדי שיהיה גילוי למטה בכל אחד ואחד מישראל, על ידי שהם מקבלים עליהם עול מלכות שמים וממשיכים על עצמם בחינה זו. ועיין במה שנתבאר בסוף המאמר המתחיל "ביום השמיני שלח".

ממלכות נמשך השפע ממילא אל בריאה, יצירה ועשיה, ומתגלה למטה בכל יהודי המקבל עליו עול מלכות שמים. הטקסט מפנה לסוף המאמר "ביום השמיני שלח".

קטע 5 • 121

ירושלם לעבד

12 והיינו אף מי שאינו בבחי' בן שהוא בחי' ביטול הרצון בתכלית שאין לו רצון אחר כלל

והיינו שגם מי שאינו בבחינת בן, שהיא בחינת ביטול הרצון בתכלית, ואין לו רצון אחר כלל

השפע של שמיני עצרת מגיע גם למי שאינו "בן", כלומר למי שעדיין לא הגיע לביטול מוחלט של רצונו

רק הוא בבחי' עבד שהוא בחי' קבלת עול בבחי' סור מרע ועשה טוב¹⁰² ג"כ יכולים להמשיך השפע מלמעלה.

אלא הוא רק בבחינת עבד, שהיא בחינת קבלת עול, בבחינת "סור מרע ועשה טוב" — גם הם יכולים להמשיך את השפע מלמעלה.

גם "עבד", שעבודתו היא קבלת עול מלכות שמים, סור מרע ועשה טוב, אף שעדיין יש לו רצון משלו, יכול להמשיך את השפע מלמעלה

וזוהו תורה צוה לנו משה מורשה קהלת¹⁰³ יעקב¹⁰⁴ מורשה הוא לשון ירושה כמו אדם היורש את אביו שלא טרח ויגע

וזוהו "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב". "מורשה" היא לשון ירושה, כמו אדם היורש את אביו, בלי שטרח ויגע

זו משמעותו של הפסוק הפותח: "מורשה" פירושו ירושה. היורש מקבל בלי יגיעה את מה שאביו הכין

רק בא לו ממילא בירושה שכבר הכין אביו כמ"כ בשמ"ע הוא בחי' ירידת והמשכת השפע בבחי' ירושה לכל אי' מישרל (עי' בסנהדרין דצ"א סע"ב וברכות סדר צו פ"ט)

אלא הדבר בא לו מאליו בירושה, כי אביו כבר הכין אותו. כך גם בשמיני עצרת יש בחינת ירידה והמשכת השפע כירושה לכל אחד מישרל (עיין בסנהדרין צ"א ע"ב וברכות, סדר צו, פרק ט')

בשמיני עצרת השפע יורד לכל יהודי כירושה שכבר הוכנה עבורו. גם הגמרא בסנהדרין צ"א ע"ב דורשת את הפסוק כמשמעותו שהתורה היא ירושה לכל ישראל

שמקבלים עליהם עול מלכות שמים אף שהוא בבחי' עבד כנ"ל מאחר שכבר הוכן ונמשך מבחי' תשב"כ שהוא בחי' ח"ע.

המקבלים עליהם עול מלכות שמים, אף שהם בבחינת עבד, כנוכר לעיל, מאחר שהדבר כבר הוכן ונמשך מבחינת תורה שבכתב, שהיא בחינת חכמה עילאה.

השפע מגיע לכל מי שמקבל עליו עול מלכות שמים, גם אם הוא בבחינת עבד, מפני שהוא כבר הוכן ונמשך מן התורה שבכתב, חכמה עילאה.

וזהו קהלת יעקב שבא השפע גם לבחיי עקביים שהוא בחיי עבד שמתחלה היה נמשך רק בבחי' ישראל שהוא בחיי בן ואח"כ נמשך גם למי שהוא בחיי עבד שהוא בחיי יעקב.

וזהו "קהלת יעקב": השפע מגיע גם לבחינת עקביים, שהיא בחינת עבד. בתחילה הוא נמשך רק לבחינת ישראל, שהיא בחינת בן, ולאחר מכן הוא נמשך גם למי שהוא בבחינת עבד, שהיא בחינת יעקב.

"קהלת יעקב": השם יעקב כולל את המילה "יעקב", החלק הנמוך ביותר בגוף, ומייצג את העבד. ישראל, השם הנעלה יותר, מייצג את הבן. השפע שהגיע תחילה רק ל"בן" מגיע כעת גם ל"עבד".

וזהו עצרת תהיה לכם שנמשך לכם דוקא וזהו שמחת תורה שכולם הם בשמחה הנ"ל מי שהוא בחיי עבד לבד השמחה אצלו גדולה ביותר:¹⁰⁵

וזהו "עצרת תהיה לכם": שהדבר נמשך דווקא לכם. וזהו שמחת תורה, שבה הכול שמחים בשמחה הנזכרת לעיל; ומי שהוא רק בבחינת עבד, שמחתו גדולה ביותר.

"עצרת תהיה לכם" — "לכם", לכולכם. זו שמחת תורה, המשותפת לכולם; והעבד, שמקבל דבר שלא היה יכול להגיע אליו בכוחות עצמו, שמח יותר מכול.

קטע 6 • 11-15

יעקב מתאחד עם ישראל

13 ד (והנה ענין פ"י מורשה לשון ירושה יש לפרש עוד בענין אחר והוא ע"ד מ"ש בזהר אמור)

(והנה, את פירוש מורשה מלשון ירושה אפשר להסביר גם בדרך נוספת, על פי מה שנאמר בזהר, אמור).

סעיף 4 פותח בקריאה שנייה ומעמיקה יותר של מורשה כ"ירושה", על יסוד קטע בזהר על פרשת אמור.

(דף צ"ד) גבי שבת ירותא דקדש הוא ירית ולא זמינו כו' לברא דעאל לביתיה דא"א כו' והיינו

בעניין שבת: "ירושה של קדושה היא; הוא יורש אותה ולא מכוח הזמנה וכו', כמו בן שנכנס לבית אביו ואמו וכו'". (דף 94), כלומר,

הזהר אומר ששבת היא "ירושה של קדושה": יהודי מקבל אותה לא כאורח שהוזמן, אלא כבן שנכנס לבית הוריו בזכותו.

כי ירושה שייך לבחיי בן דייקא והוא בחיי שבת וע"ש במק"מ דשבת היינו שז"א הנקרא ישראל מלביש לעצמיות אבא וז"ש ירותא ממש שיורש עצמות אבא משא"כ ביו"ט שהוא רק הארת אבא לא נק' ירותא כו'

הירושה שייכת דווקא לבחינת בן, וזוהי בחינת שבת. ועיינו שם במקדש מלך, ששבת פירושה שז"א, הנקרא ישראל, מלביש את עצמות אבא; ולכן נאמר "ירושה" ממש, שהרי הוא יורש את עצמות אבא. לא כך ביום טוב, שבו יש רק הארה מאבא, ולכן אין הדבר נקרא ירושה וכו'.

ירושה שייכת לבן בלבד. המקדש מלך, פירוש על הזהר, מסביר שבשבת ז"א, המדות הנקרא ישראל, קולט את עצמות אבא, חכמה, ולכן הוא "יורש" אותה. בחגים הוא מקבל רק הארה מאבא, והדבר אינו נקרא ירושה.

ע"ש וכמ"ש במ"א ועד"ז פי' בספר¹⁰⁶ מאורי אור אות יו"ד סכ"ט ענין ירושה ועד"ז יובן כאן כפי מורשה דתורה שבשמע"צ זוכים כל נש"י לקבל מעצמיות בחינת התורה

עיינו שם, וכפי שנתבאר במקום אחר. ובדרך זו מוסבר ענין הירושה בספר מאורי אור, אות יו"ד, סעיף 29. ועל פי זה אפשר להבין כאן את פירוש מורשה: שבשמיני עצרת זכות כל נשמות ישראל לקבל מעצמות בחינת התורה

ספר הקבלה מאורי אור מסביר את הירושה באותה דרך. לפי זה, פירוש מורשה כאן הוא שבשמיני עצרת כל נשמה יהודית מקבלת מעצמות התורה, ולא רק מהארה ממנה.

והיינו שגם בחי' יעקב הוא מתאחד ממש עם בחי' ישראל שנק' בן והיו לאחדים ממש וכמ"ש בנים אתם¹⁰⁷ להיות בחי' מורשה גם לבחי' יעקב כו'

כלומר, גם בחינת יעקב מתאחדת ממש עם בחינת ישראל, הנקרא בן, והם נעשים ממש לאחד, כפי שנאמר "בנים אתם", כדי שתהיה בחינת מורשה גם לבחינת יעקב וכו'

הדבר מתרחש מפני שביום זה יעקב, הבחינה התחתונה, נעשה ממש אחד עם ישראל, ה"בן". מאחר שהם אחד, הירושה השייכת לבן מגיעה גם ליעקב, כפי שנאמר "בנים אתם לה' אלקיכם".

והענין דאיתא בלקי"ת¹⁰⁸ (בתהלים ס"י ע"ח) ע"פ ויקם עדות ביעקב¹⁰⁹ כו' שבחי' יעקב מקבל מבחי' נובלות חכמה שלמעלה תורה^{110, 111} שהוא הנקרא עדות שאינו ממשות ועצמיות התורה שהיא יסוד אבא

והענין הוא, כפי שנאמר בלקוטי תורה (על תהילים, סימן 78), על הפסוק "ויקם עדות ביעקב וכו'": שבחינת יעקב מקבלת מבחינת "נובלות חכמה שלמעלה תורה", הנקראת עדות, שכן היא אינה הממשות והעצמות של התורה, שהיא יסוד אבא

לקוטי תורה כאן הוא קובץ הכתבים של הארז"ל, כפי שמצוין בהערת קה"ת. על הפסוק "ויקם עדות ביעקב" הוא מלמד שיעקב מקבל מ"נובלות חכמה שלמעלה", שהמדרש מזהה כתורה: עדות, ולא עצמות התורה, שהיא יסוד אבא, הערוץ שדרכו נמשכת עצמות החכמה

אלא עדות לבד דהיינו הארה בעלמא כמו העדות על הדבר שאינו מהות הדבר ועצמיותו ממש.

אלא עדות בלבד, כלומר הארה בלבד, כמו עדות על דבר שאינה מהותו ועצמותו ממש.

עדות על דבר אינה הדבר עצמו, אלא רק מספרת עליו. כך גם בחינת יעקב מקבלת הארה בלבד

אך תורה שהיא עצמיות יסוד אבא הוא בפנימיות ז"א הנקרא ישראל זהו תוכן הדברים בשינוי לשון לתוספת ביאור וכ"ה עוד בלקי"ת פ' וזאת הברכה ע"פ תורה צוה כו' ע"ש

אבל התורה שהיא עצמות יסוד אבא נמצאת בפנימיות ז"א, הנקרא ישראל. זהו תוכן הדברים, בשינוי לשון לשם הוספת ביאור. כך נאמר גם בלקוטי תורה, פרשת וזאת הברכה, על הפסוק "תורה צוה וכו'"; עיינו שם

התורה העצמית, יסוד אבא, נמצאת בפנימיות ז"א, הנקרא ישראל. המחבר מציין שהוא ניסח מחדש את דברי הארז"ל כדי להבהירם, ושאותו רעיון מופיע בדברי הארז"ל גם על הפסוק הזה בפרשת וזאת הברכה

וביאור הדברים מובן ממש"ל בענין ההפרש בין המשכה לתשבע"פ מבחינת חיצוניות דתשכ"כ שהמשכה זו היא מבחי' נובלות חכמה לבד כנ"ל ונקי אירוסין ובין המשכה מבחי' פנימי' תשכ"כ לתשבע"פ

ביאור הדברים מובן מתוך מה שנתבאר לעיל בענין ההבדל בין המשכה לתורה שבעל פה מהחיצוניות של התורה שבכתב — המשכה זו היא מבחינת נובלות חכמה בלבד, כנזכר לעיל, והיא נקראת אירוסין — ובין המשכה מפנימיות התורה שבכתב לתורה שבעל פה,

הדברים מתאימים להבחנה הקודמת. קבלת התורה שבעל פה מהחיצוניות של התורה שבכתב היא מבחינת נובלות חכמה, והיא בחינת אירוסין; קבלתה מפנימיות התורה שבכתב היא ענין אחר.

שהיא עצמיות חכמה עלאה הגנוז בז"א ועיין ממעלת בחי' זו הנק' אור הגנוז בהרמ"ז פ' פקודי¹¹² (דרי"כ ע"ב)

שהיא עצמות חכמה עלאה הגנוזה בז"א. ועיינו במעלת בחינה זו, הנקראת האור הגנוז, ברמ"ז, פרשת פקודי (דף 220 ע"ב)

הפנימיות היא עצמות חכמה עלאה, הגנוזה בתוך ז"א. הרמ"ז, רבי משה זכות, מכנה אותה בפירושו על הזוהר "האור הגנוז" ומתאר את מעלתה.

שע"ז נאמר מה רב טובך¹¹³ כו' וע"ש והנה בחי' זו הוא הנמשך ומתגלה במלי דאצילות בשמע"צ.

שעליה נאמר "מה רב טובך וכו'"; עיינו שם. בחינה זו היא הנמשכת ומתגלה במלכות דאצילות בשמיני עצרת.

על האור הגנוז הזה אומר משורר תהילים: "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך". בשמיני עצרת הוא נמשך ומתגלה במלכות דאצילות, בחינת התורה שבעל פה.

וכמ"ש בזח"ג פ' פנחס (דרי"ד ע"ב)¹¹⁴ לבתר ביומא תמינאה חדותא דאורייתא היא כו' למהוי כולא חד כו' דישראל הוא עכ"ל.

וכפי שנאמר בזוהר חלק ג, פרשת פינחס (דף 214 ע"ב): "לאחר מכן, ביום השמיני, שמחת התורה היא וכו', כדי שהכול יהיה אחד וכו', שהוא ישראל", עד כאן לשונו.

הזוהר בפרשת פינחס מאשר זאת: היום השמיני הוא "שמחת התורה", שבו הכול נעשה אחד.

ופי' הרמ"ז שם שאז מקבלת המלי' אור החכמה כו' ובחי' יעקב וישראל נעשים אחד כו' עכ"ל ועיין עוד בהרמ"ז (פ' אמור דק"ד ע"ב) בד"ה ביום השמיני כו' ע"ש.

והרמ"ז מפרש שם שאז מלכות מקבלת את אור החכמה וכו', ובחינות יעקב וישראל נעשות אחת וכו', עד כאן לשונו. ועיינו עוד ברמ"ז (פרשת אמור, דף 104 ע"ב), בדיבור המתחיל "ביום השמיני וכו'"; עיינו שם.

הרמ"ז מסביר שביום זה מלכות מקבלת את אור החכמה, ויעקב וישראל נעשים אחד.

וזהו ענין מורשה קהלת יעקב שהרי בחיי יעקב וישראל נעשים אחד ממש בשמע"צ כנ"ל ולכן גם למטה בנשיי מקבלים כולם מבחי עצימות התורה. ולכן נקרא מורשה לשון ירושה דייקא ולא מאורסה לבד.

וזהו ענין "מורשה קהלת יעקב": הרי בחינות יעקב וישראל נעשות ממש לאחת בשמיני עצרת, כנזכר לעיל; ולכן גם למטה, בנשמות ישראל, כולם מקבלים מבחינת עצמות התורה. לכן היא נקראת מורשה, דווקא מלשון ירושה, ולא רק מאורסה.

זהו פירוש "מורשה קהלת יעקב": מכיוון שיעקב וישראל נעשים אחד בשמיני עצרת, כל נשמות ישראל מקבלות מעצמות התורה. לכן הפסוק אומר מורשה, ירושה ממש, ולא רק מאורסה, אירוסין.

14 ועל דרך זה יש לפרש מ"ש בזהר אמור שם והאי יומא יעקב הוא רישא לחדותא כו'.

ועל פי זה אפשר לפרש את מה שנאמר שם בזהר אמור: "והאי יומא יעקב הוא רישא לחדותא וכו'".

אותו רעיון מסביר את דברי הזוהר שביום זה "יעקב הוא ראש השמחה": בשמיני עצרת הבחינה התחתונה, יעקב, מתחברת לישראל ועומדת בראש השמחה.

ועי' עוד מענין אירוסין ונשואין בביאור שע"פ כי על כל כבוד חופה¹¹⁵ כו' וס"פ ויגש.¹¹⁶

ועיינו עוד בענין אירוסין ונשואין בביאור על הפסוק "כי על כל כבוד חופה וכו'", ובסוף פרשת ויגש.

הטקסט מפנה לדיונים נוספים על אירוסין ונשואין: הביאור על "כי על כל כבוד חופה" ובסוף פרשת ויגש.

15 ובד"ה וארשתיך לי¹¹⁷ כו' ובד"ה טוב לחסות¹¹⁸ ועי' עוד ע"פ לריח שמניך¹¹⁹ כו' וע"פ עיני כל אליך¹²⁰ כו'.

ובמאמר המתחיל "וארשתיך לי וכו'", ובמאמר המתחיל "טוב לחסות"; ועיינו עוד על הפסוק "לריח שמניך וכו'", ועל הפסוק "עיני כל אליך וכו'".

הפניות נוספות: מאמרים על "וארשתיך לי", פסוקו של הושע העוסק באירוסין בין ה' לישראל, על "טוב לחסות", על "לריח שמניך" ועל "עיני כל אליך".

ומשם יובן דכמ"כ בעבודת ה' באדם בעבודה שכלב זו תפלה¹²¹ שייך ב' בחי' אלו דאירוסין ונשואין

ומכאן יובן שכך גם בעבודת ה' של האדם, בעבודת הלב שהיא תפילה, שייכות שתי בחינות אלו של אירוסין ונשואין

מן המקומות הללו לומדים שאירוסין ונשואין שייכים גם לעבודתו האישית של האדם בתפילה, שחכמים מכנים "עבודת הלב".

שהרי גם נשיי נק' כלה כו' ע"ש ובפ' מטות ע"פ ואשה כי תדור נדר בנעוריה¹²² כו'.

שהרי גם נשמות ישראל נקראות כלה וכו'; עיינו שם. וכן בפרשת מטות, על הפסוק "ואשה כי תדור נדר בנעוריה וכו'".

הדבר נובע מכך שכל נשמה יהודית נקראת כלה ביחסה לה'. הטקסט מוסיף הפניה למאמר על נדריה של נערה בפרשת מטות.

מתשובה לשמיני עצרת

16 ועפ"י יובן היטב מה שבשמיני עצרת דייקא ממשיכי נשיי בחי יחוד דחתן וכלה תשבי"כ ותשבע"פ שזהו ענין בוניך.

ועל פי זה יובן היטב מדוע דווקא בשמיני עצרת ממשיכות נשמות ישראל את בחינת ייחוד החתן והכלה, התורה שבכתב והתורה שבעל פה; זהו ענין "בוניך".

הפסקה האחרונה שואלת מדוע דווקא בשמיני עצרת מתרחש ייחוד החתן והכלה, התורה שבכתב והתורה שבעל פה, ומה הקשר בינו לבין "בוניך".

והענין שזהו ע"י התשובה דעשיית ממעמקים קראתיך¹²³ עומקא דליבא שזהו ענין שנמשך התפעלות האלקית בבחי פנימי ותוכיות הלב שבחי זו היא הנק' נשואין בעבודה שכלב וידעת את¹²⁴ הוי וכמ"ש במ"א ע"פ

והענין הוא שהדבר נעשה באמצעות התשובה של עשרת ימי תשובה, "ממעמקים קראתיך" — עומק הלב. זהו הענין שההתעוררות האלקית נמשכת אל הפנימיות ואל תוך תוכו של הלב; בחינה זו נקראת נישואין בעבודת הלב, [כמו שנאמר] "וידעת את ה'". וכפי שנתבאר במקום אחר על הפסוק

הדבר מתאפשר באמצעות התשובה של עשרת ימי תשובה, הבאה "ממעמקים", מעומק הלב, כאשר ההתעוררות האלקית מגיעה אל תוך תוכו של האדם. זוהי בחינת "נישואין" בעבודת הלב; הפסוק "וידעת את ה'" בא לאחר פסוקי האירוסין בהושע, ו"ידיעה" מבטאת קשר פנימי.

כי תצא כו' וראית בשביה אשת יפית¹²⁵ כו' דקאי על הנשמה עד ואח"כ תבוא אליה ובעלתה¹²⁶ זהו בחי נעילה דיוהכ"פ ודרך פרט בכל יום הוי"ע נפילת אפים

"כי תצא וכו'", "וראית בשביה אשת יפת תואר וכו'", המתפרש על הנשמה, עד "ואחר כך תבוא אליה ובעלתה": זוהי בחינת נעילה של יום הכיפורים; ובפרט, בכל יום, זהו ענין נפילת אפים

מאמר אחר מפרש את דיני התורה על "אשת יפת תואר" כמשל לנשמה, השבויה בגוף. השלב האחרון, "ואחר כך תבוא אליה ובעלתה", הוא תפילת נעילה ביום הכיפורים; בעבודת התפילה היומיומית זהו נפילת אפים, תפילה שבה האדם משפיל את פניו

והיינו לומר שזהו כשנמשך ההתפעלות מגדולת ה' בעומק הלב וכמ"ש בכל בלי דרשתיך והיינו להיות אליך ה' נפשי אשא¹²⁷ כו' תשובה עילאה כו' וכיון שכן

כלומר, זהו כאשר ההתעוררות מגדלות ה' נמשכת לעומק הלב, כפי שנאמר "בכל לבי דרשתיך"; כלומר, להיות במצב של "אליך ה' נפשי אשא וכו'" — תשובה עילאה וכו'. ומכיוון שכן

זה קורה כשהתכוננות בגדלות ה' מעוררת את עומק הלב: "בכל לבי דרשתיך", והנשמה מתמסרת כולה — "אליך ה' נפשי אשא", הפסוק הנאמר במזמור של נפילת אפים. זוהי תשובה עילאה

לכן עייני יש בכח נשיי להמשיך אחיכ בסוכות ושמע"צ גיכ בחי נשואין ויחוד פנימי תשכ"כ בתשבע"פ ועמ"ש מזה בד"ה והיה כמשוש חתן על כלה עייש ועמשי"ל בפ"י ולא תתורו כו'

לכן, באמצעות זאת, יש בכוחן של נשמות ישראל להמשיך לאחר מכן, בסוכות ובשמיני עצרת, גם את בחינת הנישואין ואת הייחוד הפנימי של התורה שבכתב עם התורה שבעל פה. ועיינו במה שנתבאר על כך במאמר המתחיל "והיה כמשוש חתן על כלה"; עיינו שם. ועיינו במה שנתבאר לעיל בפירוש "ולא תתורו וכו'".

בזכות התשובה הזאת יש לישראל כוח להמשיך בסוכות ובשמיני עצרת את בחינת ה"נישואין" ואת הייחוד הפנימי של התורה שבכתב עם התורה שבעל פה. הטקסט מפנה למאמר נוסף, וגם חוזר לפירושו על "ולא תתורו... למען תזכרו" שבתחילת המאמר.

למען תזכרו כו' ויחוד זה הוא בחי גילוי אור אבא כו' וגילוי זה דאור אבא נמשך גיכ בכל נשיי כני"ל וזהו אל תקרי בניך

"למען תזכרו וכו'". ייחוד זה הוא בחינת גילוי אור אבא וכו'; וגילוי אור אבא נמשך גם בכל נשמות ישראל, כנזכר לעיל. וזהו "אל תקרי בניך"

ייחוד זה הוא גילוי אור אבא, חכמה, והוא מגיע לכל נשמה יהודית. כעת מוסבר משחק המילים בין "בניך" ל"בונך"

אלא בוניך כי מתחלה בעשיית קבלו מאור אימא וכנודע מענין שמאלו תחת לראשי¹²⁸ קו השמאל בג"ה

"אלא בוניך": תחילה, בעשרת ימי תשובה, הם קיבלו מאור אימא, כידוע בעניין "שמאלו תחת לראשי" — הקו השמאלי, בינה, גבורה והוד;

בעשרת ימי תשובה קיבלו הנשמות מאור אימא, בינה. זהו הצד השמאלי, קו בינה, גבורה והוד, כפי שנאמר "שמאלו תחת לראשי"

וכן ביוהכ"פ כל העליות עיי אימא כו' (עיינ בזהר אמור ד"ק ע"ב)¹²⁹ וזהו בחינת בניך

וכך גם ביום הכיפורים, כל העליות הן באמצעות אימא וכו' (עיינו בזוהר, אמור, דף 100 ע"ב); וזהו בחינת "בניך"

גם ביום הכיפורים, לפי הזוהר, כל העליות הן באמצעות אימא. שלב זה הוא "בניך", בניך

כי בינה בן^{130, 131} ייה וכענין תשובה תשוב^{132, 133} ה' במילוי יו"ד וכו' וגם בינה ליבא^{134, 135} היינו להיות עומקא דליבא וזהו גיכ בניך ע"ד ברא כרעא כו'

כי בינה היא "בן ייה", וכענין התשובה — "תשוב הי", האות ה' חוזרת, [והשם] נכתב במילוי יו"ד וכו'. וכן "בינה ליבא", כלומר, עומק הלב; וגם זו בחינת "בניך", על דרך "ברא כרעא וכו'".

בשם בינה כלולות המילים "בן ייה", ולכן בינה היא בחינת ה"בן". הזוהר מפרש תשובה כ"תשוב הי", שיבת האות ה', המייצגת את בינה. תיקוני הזוהר אומר "בינה ליבא", ולכן היא עומק הלב; והיא גם הבן שהוא כעין רגלו של אביו.

להיות בטל כביטול הרגל לגבי הראש כו' ועיי' אח"כ בשמע"צ בוניך והיינו המשכת אור אבא כמ"ש בחכמה יבנה בית.¹³⁶

להיות בטל כפי שהרגל בטלה ביחס לראש וכו'. ועל ידי כך, לאחר מכן, בשמיני עצרת, באה בחינת "בניך", כלומר המשכת אור אבא, כפי שנאמר "בחכמה יבנה בית".

הבן בטל לפני האב כפי שהרגל בטלה לפני הראש. בזכות זאת באה בשמיני עצרת בחינת "בניך": אור אבא, חכמה, כפי שנאמר "בחכמה יבנה בית".

ועמ"ש מזה בד"ה וכל בניך וזהו ויעקב נסע סכותה¹³⁷ ועיי' אח"כ ויבן לו בית הוא בחי' תשבע"פ שנק' בית שבשמ"ע ממשיכים בה מעצמיות ח"ע כני"ל ועיי' בזח"א וישלח (דקע"ב)

ועיינו במה שנתבאר על כך במאמר המתחיל "וכל בניך". וזהו "ויעקב נסע סכותה", ועל ידי כך לאחר מכן "ויבן לו בית": וזהו בחינת התורה שבעל פה, הנקראת בית, ובשמיני עצרת ממשיכים לתוכה מעצמות חכמה עילאה, כנזכר לעיל. ועיינו בזוהר חלק א, וישלח (דף 172)

"יעקב נסע סכותה" ולאחר מכן "ויבן לו בית". לאחר סוכות בא ה"בית", התורה שבעל פה, מלכות, שאליה נמשכת עצמות חכמה עילאה בשמיני עצרת.

ושם פי' ויבן לו בית כד"א בית יעקב. דהיינו שגילוי זה נמשך ג"כ בכל נש"י שמקבלים כולם מגילוי אור זה כו'.

ושם מתפרש "ויבן לו בית" על דרך "בית יעקב". כלומר, גילוי זה נמשך גם בכל נשמות ישראל, וכולן מקבלות מגילוי אור זה וכו'.

הזוהר מפרש את ה"בית" של יעקב כ"בית יעקב", כלומר כלל ישראל: הגילוי מגיע לכל נשמה יהודית.

וזהו מורשה קהלת יעקב ועיי' באדרא (דק"ל ע"א) ע"פ בית יעקב לכו ונלכה¹³⁸ באור ה' ועיי' מ"ש עוד מענין נובלות חכמה שלמעלה תורה¹³⁹ באגה"ק בד"ה עוטה אור כשלמה בשם הלק"ת פי'

וזהו "מורשה קהלת יעקב". ועיינו באדרא (דף 130 ע"א) על הפסוק "בית יעקב לכו ונלכה באור ה'". ועיינו עוד במה שנתבאר בענין "נובלות חכמה שלמעלה תורה" באגרת הקודש, בדיבור המתחיל "עוטה אור כשלמה", בשם לקוטי תורה, פרשת

בכך חזר המאמר לפסוק שלו: "מורשה קהלת יעקב". הוא מפנה גם לאדרא על "בית יעקב לכו ונלכה באור ה'", ולאגרת הקודש שכתניא, הדנה ב"נובלות חכמה שלמעלה תורה" ומצטטת את לקוטי תורה על פרשת כי תשא.

כי תשא וע"ש דהוא בענין אחר קצת ממשנ"ת לעיל ע"פ הלק"ת (בתהלים ס"י ע"ח) ובפ' וזאת הברכה. אך קרובים הדברים ועולים בסגנון א' וע' לקמן עוד מענין זה:¹⁴⁰

כי תשא. ועיינו שם: העניין שונה במקצת ממה שנתבאר לעיל על פי לקוטי תורה (על תהילים, סימן 78) ובפרשת וזאת הברכה, אך הדברים קרובים ומתאחדים במהלך אחד. ועיינו בהמשך בענין זה:

המחבר מציין שאגרת הקודש משתמשת ברעיון במשמעות השונה במקצת מזו שהובאה לעיל בשם האריז"ל, על תהילים ועל פרשת וזאת הברכה; אולם הדברים קרובים ומצביעים לאותו כיוון.

בעבודה

יהודי ממשיך את התורה שבכתב אל התורה שבעל פה בכך שהוא מבטל את רצונו שלו לפני ה', ובמסירות הלוהטת שמתעוררת בו מכך, כבן שאינו רוצה אלא את רצון אביו. גם לתפילה יש שלב של אירוסין ושלב של נישואין, כאשר ההתעוררות מגדולת ה' מגיעה לעומק הלב, כמו בתשובה של עשרת ימי תשובה ובנעילה של יום הכיפורים. ומי שהוא רק עבד, המקבל עליו עול מלכות שמים וסר מרע ועושה טוב, צריך לדעת שגם אליו מגיעה עצם התורה בשמיני עצרת כירושה; לכן שמחתו בשמחת תורה צריכה להיות גדולה עוד יותר.

שאלות לשיחה

1. מדוע המאמר זקוק לשתי התמונות, התורה ככלה והתורה כחתן? מה אומרת כל אחת מהן על מי שנותן ומי שמקבל?
2. מה ההבדל בין אירוסין לנישואין, ומדוע הזרימה הפנימית של התורה שבכתב זקוקה תחילה לחופה?
3. איך ייתכן שרגל, הכפופה לחלוטין לראש, היא זו ש"נושאת" את הראש? מה הדבר מלמד על כוחה של התבטלות?
4. מדוע שמחת תורה צריכה להיות הגדולה ביותר דווקא אצל מי שנמצא רק במדרגת עבד?
5. כיצד מכינים עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים לשמיני עצרת, לפי הפסקה האחרונה?

הערות

פסקה 1

1 תורה צוה

באור התורה על וזאת הברכה מובא הסבר נוסף לפסוק זה, וכן הגהה על ההסבר הנדפס במאמר זה; לכן זהו מקור נלווה ישיר לקטע.

הערת קה"ת

אודות תאריך אמירת מאמר זה — ראה להלן בהוספות ברשימת הכתבי-יד. ראה ביאור נוסף (מלבד הנדפס להלן) באוה"ת ברכה ע' איתתמה. שם ע' איתתמו הגהה על הביאור הנדפס להלן. לד"ה זה ראה ד"ה ביום השמיני שלח תרל"ה כרך ב ע' תמו. מענין תושב"כ ותושבע"פ ראה גם ד"ה חייב אדם לברך — תרל"ה פרק כו.

2 תורה צוה לנו משה

ברכת משה: התורה היא נחלתה של קהילת יעקב. המאמר כולו מפרש פסוק זה, ובייחוד את המילה "מורשה".

Deuteronomy 33:4: דברים

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב:

Moses commanded us a law, An inheritance of the congregation of Jacob.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים לג, ד.

3 הגמרא דורשת: "אל תקרי מורשה אלא מאורסה" — התורה מאורסת לישראל. זהו החידוש שהמאמר מבקש להסביר.

Pesachim 49b:10: פסחים מ"ט ב"י

תנא רבי חייא: כל העוסק בתורה לפני עם הארץ, כאילו בועל ארוסתו בפניו, שנאמר: "תורה צוה לנו משה מורשה". אל תקרי: "מורשה", אלא: מאורסה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

4 ברכות פ"ט נ"ז א'

הדיון התלמודי בחלומות מביא פסוק זה ודורש "מורשה" כ"מאורסה".

Berakhot 57a:9: ברכות נ"ז א:ט

אמר רב יוסף, הוואה עז פחלום — שנה מתברכת לו, עזים — שנים מתברכות לו, שנאמר: "וידו חלב עזים ללחמך". הוואה הדס פחלום — נקסיו מצליחין לו. ואם אין לו נכסים — ירושה נופלת לו ממקום אחר. אמר עולא, ואמרי לה במתניתא תנא: והוא דחזא בכנייהו. הוואה אתרוג פחלום — הדור הוא לפני קונו, שנאמר: "פרי עץ הדר כפת תמרים". הוואה לולב פחלום — אין לו אלא לב אחד לאביו שבשמים.

Rab Joseph said : Who dreams of a goat, the year will be blessed for him; of goats, years will be blessed for him ; as it is said, "And there will be goat's milk enough for thy food" (Prov. xxvii. 27). Who dreams of the myrtle, his business undertakings will prosper ; and if he has no business undertakings, an inheritance will fall to his lot from some other place. 'Ulla said (another version : It was taught in a Baraita) : This only applies when he sees [the ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

5 ישקני מנשיקות פיהו

המדרש על פסוק זה, בפתיחת שיר השירים, מביא גם הוא את הפסוק "תורה ציווה לנו משה".

Song of Songs 1:2: שיר השירים א:ב

ישקני מנשיקות פיהו כי יטובים דידך מין:

Let him kiss me with the kisses of his mouth— For thy love is better than wine.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש א, ב.

6 זח"ב יתרו פ"ג ב'

הזוהר על פרשת יתרו, בהקשר של מתן תורה, מצטט את אותו פסוק.

Zohar, Yitro 20:343-355: שני"ג-שנ"ה

7 בפסחים שם

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

מט, ב.

8 וכ"ה ברבות שה"ש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

פ"ה, ט.

9 ספ"ד דתענית

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

כו, ב.

10 ה' מסיני בא

פתיחת ברכת משה, המתארת את התגלות ה' בסיני.

Deuteronomy 33:2: דברים ל"ג ב:א

ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרכבת קדש מימינו אש דת למו:

And he said: The L-RD came from Sinai, And rose from Seir unto them; He shined forth from mount Paran, And He came from the myriads holy, At His right hand was a fiery law unto them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 יצא לקראתם כו' כחתן היוצא להקביל פני כלה

רש"י מסביר שהקב"ה יצא לקראת ישראל כחתן היוצא לקבל את פני כלתו, ומכאן שישראל הם הכלה.

Rashi on Deuteronomy 33:3-4: רש"י על דברים ל"ג ג-ד

אף חבב עמים. גם חבה יתרה חבב את השבטים; כל אחד ואחד קרוי עם, שהרי בנימין לבדו היה עמיד להוליד בשאמר הקדוש ברוך הוא ליעקב (בראשית ל"ה), "גוי וקהל גוים יהיה ממך": כל קדשיו בידך. נפשות הצדיקים גנוזות אתו, כענין שנאמר (שמואל א כ"ה) "והיתה נפש אדני צרוּרה בצרור החיים את ה' אלקיך" (ספרי): והם תכו

לרגלך. והם ראויים לך, שהרי תוכו עצמו לתוך תחתית הים לרגלך
בסיני: תכו. לשון פעלו, התוכו לתוך מרגלותיה: ישא מדברתיך. נשאו
...

YEA, HE LOVED THE PEOPLES — Also He loved the tribes with exceeding love. — Each individual tribe may be termed עם (or גוי), “a people”, for, you see, Benjamin alone was yet to be born when the Holy One, blessed be He, said to Jacob, (Genesis 25:11, see Rashi thereon) “A nation and a congregation of nations shall be of you.” ALL HIS SAINTS ARE IN THY HAND — the souls of the righteous are stored up with Him, just as it is ...

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

12 וקדשתם היום

הוראת ה' למשה לפני מתן תורה. המדרש דורש “וקדשתם” כקידושין
שישראל מקבלים בסיני.

Exodus 19:10: שמות י"ט:

ויאמר ה' אלי משה לך אלי העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלתם:

And the L-RD said unto Moses: ‘Go unto the people, and sanctify them to-day and to-morrow, and let them wash their garments,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13 ועי' זח"ב . . ס"א ב'

הקטע הזה, מ"עיינו בוהר ח"ב" עד "סא ע"ב", מצוטט שם בפירושו על שיר
השירים, במסגרת הדיון בפסוק “כיום חתונתו”

הערת קה"ת

הלשון נעתק באוה"ת שה"ש כרך ב' ע' שפג ואילך.

14 ח"ג (ס"א ב') בענין בעטרה שעטרה

אחד מקטעי הוהר שאדמו"ר הוקן מצטט בענין “העטרה שעטרה לו אמו”,
הפסוק על יום החתונה.

ספר הזהר, אחרי מות י"ד:צ"ד-14:94-15:102: Zohar, Achrei Mot
ט"ו:ק"ב

15 ולא תתורו אחרי לבבכם . . למען תזכרו

פרשת הציצית מזהירה שלא לתור אחרי הלב והעניינים. כאן היא נקראת
כביטוי לנאמנותם של ישראל, הכלה, לה'

במדבר ט"ו:ל"ט Numbers 15:39

והיה לכם לציצית וראיתם אתו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אתם
ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם:

And it shall be unto you for a fringe, that ye may look upon it, and remember all the commandments of the L-RD, and do them; and that ye go not about after your own heart and your own eyes, after which ye use to go astray;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר טו, לט-מ.

16 למען תזכרו

“למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי”. בפסקה הבאה נדרש “תזכרו”

כ”זכר”: ישראל כחתן ביחס לתורה

במדבר ט"ו:מ' Numbers 15:40

למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדשים לאלהיכם:

that ye may remember and do all My commandments, and be holy unto your G-d.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 ואל אישך תשוקתך

“ואל אישך תשוקתך”. הפסוק משמש לתיאור געגועיהם הבלעדיים של
ישראל לה'.

בראשית ג' ט"ז Genesis 3:16

אלהאשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרבה בעצב תלדי בנים ואלי-
אישך תשוקתך והוא ימשל בך:

Unto the woman He said: ‘I will greatly multiply thy pain and thy travail; in pain thou shalt bring forth children; and thy desire shall be to thy husband, and he shall rule over thee.’

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ג, טז.

18 התדבקות רוחא ברוחא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

עי' ס"ש"ב ח"א (פמ"ה). ובלקו"ת מהר"ש בתחלתו (א, ב-ג) [אוה"ת בראשית
ח"ו תתרכ"א]. והוא בזח"א (כב, א. מב, א. קפד, א). ובח"ב (קכד, ב. רנו,
ב). [כ].

19 באריכות ע"פ תורה צוה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

לקמן צד, ב.

20 התגלות פנימית טעמי תורה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

רש"י שם.

21 נובלות חכמה שלמע' תורה

הקטע מופיע למטה Bereshit Rabbah 17:5 המילים כאן מצטטות את

בראשית רבה י"ז:ה' Bereshit Rabbah 17:5

... נובלת מיתה - שינה; נובלת נבואה - חלום; נובלת העולם הבא -
שבת. רבי אבין מוסיף: עוד תרתין: נובלת אורה של מעלה - גלגל
חמה; נובלת חכמה של מעלה - תורה:

“The L-rd G-d cast a deep slumber upon the man, and he slept. He took one of his sides, and He closed it with flesh in its place [tahtena]” (Genesis 2:21). “The L-rd G-d cast [hipil] a deep slumber” - Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall [mapala] is sleep. When a person sleeps, he does not toil in Torah and does not do any work. literally means, “He caused to fall down.” Rav said: There are three slumbers: the slumber of

...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת

- ב"ר יו, [ה] ופמ"ד [יו] [כ].
- 22 ברכה קדושה יחוד**
Or HaTorah: הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד
הערת קה"ת
ראה אוה"ת סוכות ע' איתשו שזהו בסדר "בקי" מלמטה למעלה ע"ש.
- 23 זאת הוא חד ולא בחושבן**
המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)
הערת קה"ת
ת"ז בהקדמה (פתח אלי').
- 24 ונגלה כבוד ה'**
הקטע מופיע למטה Isaiah 40:5 המילים כאן מצטטות את
ישעיהו מ"ה:5 Isaiah 40:5
וְנִגְלָה כְבוֹד ה' וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר:
And the glory of the L-RD shall be revealed, and all flesh shall see it together; for the mouth of the L-RD hath spoken it.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
ישע"י מ, ה.
- 25 עין בעין יראו**
הקטע מופיע למטה Isaiah 52:8 המילים כאן מצטטות את
ישעיהו נ"ב:8 Isaiah 52:8
קול צפיק נשאו קול יחדו ירננו כי עין בעין יראו קשוב ה' ציון:
Hark, thy watchmen! they lift up the voice, Together do they sing; For they shall see, eye to eye, The L-RD returning to Zion.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
ישע"י נב, ח.
- 26 בפרס ערך יבק**
Or HaTorah: הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד
הערת קה"ת
ראה גם אוה"ת משפטים ע' אישה "יחוד מת"ת" ביאורו להצ"צ כרך ב ע' תשטז.
- 27 ובמאורי אור אות ב' סעיף ס"ו**
המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)
הערת קה"ת
"בקי נקי הקב"ה . . שהוא סוד יב"ק כללות כל האצילות".
- 28 ובאות יו"ד סעי' כ"ג**
המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)
הערת קה"ת
צ"ל סכ"ד.
- 29 וברע"מ פ' משפטים (דקיי"ו סע"א**
Or HaTorah: הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד
הערת קה"ת
"יחוד קדושה וברכה וזהו ענין בקי" — אוה"ת סוכות ע' איתשו.

- 30 ובהרמ"ז פ' תצא (דרע"ז א')**
Or HaTorah: הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד
הערת קה"ת
"בד"ה ומברך בה שכי ה"ס יחוד היכל הרצון בקה"ק וברכה בינה וקדושה חכמה ויחוד בכתר עכ"ל. אוה"ת סוכות ע' איתשו. וראה גם באוה"ת פ' משפטים ע' אישה.
- 31 ע"פ מ"ש בזח"ג פ' בלק**
Biurei HaZohar: הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד
הערת קה"ת
ביאורו ל"אדה"א.
- 32 קדושתו למעלה מקדושתכם**
המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)
הערת קה"ת
ע"ל ליוהכ"פ (עא, א). [כ].
- 33 לתבונתו אין מספר**
הקטע מופיע למטה Psalms 147:5 המילים כאן מצטטות את
תהילים קמ"ז:5 Psalms 147:5
גָדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לְתַבּוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר:
Great is our L-rd, and mighty in power; His understanding is infinite.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
תהלים קמז, ה.
- 34 ביום ההוא תקראי אישי**
"ביום ההוא תקראי אישי". דימוי הנביא לישראל כאישה נאמנה לה'
הושע ב'י"ח Hosea 2:18
וְהָיָה בְיוֹם־הַהוּא נֹאמֶ־הִי תִקְרָאִי אִישִׁי וְלֹא־תִקְרָאִי־לִי עוֹד בְּעָלִי:
And it shall be at that day, saith the L-RD, That thou shalt call Me Ishi, And shalt call Me no more Baali.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
הושע ב, יח.
- 35 "צאו וראו את המלך שלמה, בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו. חז"ל**
מחילים פסוק זה על מעמד סיני
Song of Songs 3:11 שיר השירים ג'י"א
צֵאנָה וּרְאִינָה בָנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֹטְרָה שְׁעֵטְרָה־לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שְׂמֻחָת לָבֹו:
Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
- 36 למילים האלה Mishnah Sotah 3:2 הערת קה"ת מפנה ל**
משנה סוטה ג'ב"ג Mishnah Sotah 3:2
הניף והגיש, קמץ והקטיר, והשאר נאכל ללִפְהֶנְגִּים. הָיָה מִשְׁקָה וְאַחֲרָיָהּ כָּךְ מְקַרֵּב אֶת מִנְחָתָהּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מְקַרֵּב אֶת מִנְחָתָהּ וְאַחֲרָיָהּ כָּךְ הָיָה מִשְׁקָה, שְׁנֶאֱמַר (במדבר ה) וְאַחֲרָיָהּ לִשְׁקָה אֶת הָאִשָּׁה אֶת הַמֵּיִם. אִם הִשְׁקָה וְאַחֲרָיָהּ כָּךְ הִקְרִיב אֶת מִנְחָתָהּ, כְּשֶׁרָה:

He waves it, he brings it near [the altar], he takes a handful and he turns it into smoke, and then the remainder is eaten by the priests. He [first] gives [her the water] to drink, and then sacrifices her meal-offering. Rabbi Shimon says: he sacrifices her meal-offering and then gives her to drink, as it is said, "And afterward he shall make the woman drink the water" (Numbers 5:26), but if he gave her to drink and then sacrificed her meal-offering it is valid.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

- 37 המשנה מפרשת את "יום חתונתו" כמתן תורה. אדמו"ר הזקן מסיק מכך שישאל את כלל ישראל.

Mishnah Ta'anit 4:8 ח"ד: משנה תענית

אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לְיִשְׂרָאֵל כְּחַמֶּשֶׁה עָשָׂר בָּאָב וּכְיוֹם הַכַּפּוּרִים, שֶׁבָּהֶן בָּנוּת יְרוּשָׁלַיִם יוֹצְאוֹת בְּכָל יָמֵינוּ שְׂאוֹלִין, שֶׁלֹּא לְבִישׁ אֶת מִי שֶׁאֵין לוֹ. כָּל הַפְּלִים טְעוּנוֹן טְבִילָה. וּבָנוּת יְרוּשָׁלַיִם יוֹצְאוֹת וְחֹלוֹת בְּכַרְמִים. וּמָה הָיוּ אוֹמְרוֹת, בַּחוּר, שֶׁאֵין עֵינֶיהָ וְרָאָה, מָה אֵתָּה בּוֹרֵר לָהּ. אֵל תִּתֵּן עֵינֶיהָ בְּנוֹי, תֵּן עֵינֶיהָ בְּמִשְׁפָּחָהּ. שֶׁקֵּר הָיוּ וְהָיָה הַיָּפִי, אֵשֶׁה נְרָאָה הִיא תִתְהַלֵּל (משלי לא). וְאוֹמֵר, תִּנּוּ לָהּ מִפְּרִי יְדִיָּהּ, וְיִתְּלֶיהָ בְּשָׁעָרִים...

Rabbon Simeon ben Gamaliel says, "Never were more joyous festivals in Israel than the 15th of Ab and the day of atonement, for on them the maidens of Jerusalem used to go out dressed in white garments—borrowed ones, in order not to cause shame to those who had them not of their own;—these clothes were also to be previously immersed, and thus they went out and danced in the vineyards, saying, Young men, look and observe well whom you are about to choose [as a spouse]; regard not beauty [alone], ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Eighteen Treatises from the Mishna (Public Domain)

פסקה 2

כלתה נפשי

"נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'". "כלתה", במובן של געגוע, נקראת כקשורה לכלה ולכיסופיה.

Psalms 84:3 ג'ג: תהילים

נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לַחֲצֹרוֹת ה' לְבִי וּבִשְׂרִי יִרְגְּנוּ אֶל אֱלֹהֵי:

My soul yearneth, yea, even pineth for the courts of the L-RD; my heart and my flesh sing for joy unto the living G-d.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים פד, ג.

כלה שארי ולבבי

"כלה שארי ולבבי". גם כאן "כלה" נקראת הן כלשון כלה והן כלשון כליזון מגעגוע.

Psalms 73:26 ו'ג: תהילים

כָּלָה שְׂאֵרִי וּלְבָבִי צוּר־לִבִּי וְחִלְקִי אֱלֹהִים לְעוֹלָם:

My flesh and my heart faileth; But G-d is the rock of my heart and my portion for ever.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים עג, כו.

למען תזכרו

"תזכרו", "תזכרו", נדרש כ"זכור": ביחס לתורה ישראל הם הנותנים

במדבר ט"ו:מ"ד Numbers 15:40

לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהָיִיתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:

that ye may remember and do all My commandments, and be holy unto your G-d.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

תלת קשרין מתקשרין דא בדא קודשא ב"ה אורייתא וישראל

הזוהר על פרשת אחרי: הקב"ה, התורה וישראל קשורים זה בזה. ישראל מתקשרים לה' באמצעות התורה, ומכאן משתמע שהם מקבלים ממנה

ספר זוהר, אחרי מות מ"ט:רצ"ו-50:305-49:296 Zohar, Achrei Mot

And Israel themselves are in two grades, corresponding to the two grades of the Torah, the disclosed and the undisclosed. To all who have been circumcised and stamped with the holy impress, we impart those things in the Torah which are on the surface, the letters and the plain contents and the precepts, and no more. This is indicated in the words, "He telleth his words to Jacob".

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

- 42 מי שמשמח חתן זוכה לתורה שניתנה בחמישה קולות. השכר, מידה כנגד מידה, מרמז שהתורה היא חתן

ברכות ו' ב:ל"ב Berakhot 6b:30

וְאִם מְשַׁמְחוּ מַה שְׂכָרוֹ? אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: זוֹכָה לְתוֹרָה שְׁנִיתָנָה בְּחַמֶּשֶׁה קוֹלוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיּוֹת הַבָּקָר וַיְהִי קוֹל וּבָרָקִים וַעֲנַן כָּבֵד עַל הָהָר וְקוֹל שׁוֹפָר וָגוֹי. וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר וָגוֹי וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל".

If he does felicitate him, what is his reward ? R. Joshua b. Levi said : He is worthy of Torah which was given amidst five "voices"; as it is said, "And it came to pass on the third day, when it was morning, that there were thunders and lightnings and a thick cloud upon the mount, and the voice of a horn exceeding loud... and when the voice of the horn waxed louder and louder, Moses spoke, and G-d answered him by a voice" (Exod. xix. 16 ff.).

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

פסקה 3

אך הנה אירוסין הוא

דיון מקביל באירוסין, בפירוש על תהילים

הערת קה"ת

ראה יהל אור ע' תנט. בסה"מ — תרל"ה ח"ב ע' תמט.

הטבעת קדושין

נוסף שם שבאמצעות הטבעת "הוא אוסר אותה על העולם כולו"

הערת קה"ת

בסה"מ תרל"ה שם מוסיף "ועיי' אוסרה לכל העולם".

ממשיך לה חיות מועט

מוסבר שם שהאירוסין אוסרים אותה על העולם כולו, כדי שתהיה מופרשת ומיוחדת לו, ואילו הנישואין קושרים אותה לחלוטין לבעלה

הערת קה"ת

בסה"מ תרל"ה שם מפרש שע"י אירוסין אוסרה לכל העולם ותהי מופרשת ומובדלת לו. וע"י נשואין ה"ה משועבדת לגמרי לבעלה. וראה בסידור קלח, ד.

פסקה 4

46 בהרמ"ז בפ' בראשית

בקטע זה מצוטט הרמ"ז: פרד"ס מקביל לארבעת העולמות — סוד לאצילות, ופשוט, רמז ודרוש לבריאה, יצירה ועשיה, "עולמות הפירוד" שהתורה מתקנת, כך שגם הם יתבטלו לפני ה' כפי שעולם האצילות בטל. הדברים מרחיבים את ארבעת רבדי הפרשנות הנזכרים כאן.

הערת קה"ת

הלשון נעתק לעיל בפ' צו יז, ג. ובאוה"ת בראשית כרך א יא, א.

47 מלכות פה תושבע"פ

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה (פתח אלי").

48 מלכות פה תשבע"פ

פתיחת "פתח אליהו" בהקדמת תיקוני זוהר: "מלכות פה, ותורה שבעל פה קרינו לה". המקור להקבלת התורה שבעל פה למלכות

תקוני זוהר י"ז א:ט"ז-י"ז ז"א:16-17 Tikkunei Zohar

ואתקריאו בתקונא דא. חסד דרועא ימינא. גבורה דרועא שמאלא. תפארת גופא. נצח והוד תרין שוקין. ויסוד סיומא דגופא אות ברית קדש. מלכות פה. תורה שבע"פ קרינו ליה. מוחא חכמה איהו מחשבה מלגו. בינה לבא ובה הלב מבינ. ועל אלין תרין כתיב *הנסתרות ליי אלקינו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

49 הגמרא דורשת "דבר ה'" כהלכה. מובא כאן כדי להראות שהתורה שבעל פה היא הדיבור הגלוי של ה'

שבת קל"ח ב:י"א Shabbat 138b:11

"דְּבַר ה' — זֶה הַלֵּכָה, "דְּבַר ה' — זֶה הַקֵּץ, "דְּבַר ה' — זֶה נְבוּאָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

50 ודבר מלך שלטון

"דבר מלך שלטון". הדיבור הוא כלי המלכות, ובכך מתקשרת התורה שבעל פה למלכות.

Ecclesiastes 8:4 ח:ד

בְּאִשֶּׁר דְּבַר־מֶלֶךְ שְׁלֹטֹן וּמִי יֹאמַר־לוֹ מִהֲתַעֲשֶׂה:

Forasmuch as the king's word hath power; and who may say unto him: 'What doest thou?'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

קהלת ח, ד.

51 שוך תשים עליך מלך

המצווה למנות מלך, הנקראת כאן כקבלת מלכות ה' מצד ישראל

דברים י"ז:ט"ו-ט"ז Deuteronomy 17:15

שׁוּם תִּשֶׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקִּרְבִּי אֶחָד תִּשֶׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לָתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נָכָרִי אֲשֶׁר לֹא־אֶחָדֶיךָ הוּא:

thou shalt in any wise set him king over thee, whom the L-RD thy G-d shall choose; one from among thy brethren

shalt thou set king over thee; thou mayest not put a foreigner over thee, who is not thy brother.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים יז, טו.

52 ואפי' כתב אחד מעכבן

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

מנחות (כט, א. לד, א). [כ].

53 ואפילו כתב אחד מעכבן

אות פגומה אחת פוסלת תפילין או מזוזה; הגמרא אומרת שהדבר מלמד שאפילו קוצו של י"ד מעכב. מובא כדי להראות שצורת האותיות המדויקת חיונית.

מנחות כ"ט א:ט"ז-י"ח Menachot 29a:16-18

שתי פרשיות שבמזוזה מעכבות זו את זו ואפילו כתב אחד מעכבן: פשיטא אמר רב יהודה אמר רב לא נצרכה אלא לקוצה של יוד והא נמי פשיטא אלא לכאידיך דרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה אמר אשיאן בר נבך משמיה דרב יהודה ניקב תוכו של ה"י כשר יריכו פסול א"ר זירא לדידי מפרשה לי מיניה דרב הונא ורבי יעקב אמר לדידי מפרשה לי מיניה דרב יהודה ניקב תוכו של ה"י כשר יריכו אם נשתיר בו כשיעור אות קטנה כשר ...

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

54 עלמין סתימין דלא אתגליין

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

ת"ז שם.

55 אורייתא מחכמה נפקת

הזוהר אומר שהתורה יוצאת מחכמה, שורש התורה שבכתב

זח"ב קכא, Zohar II, 121a

הערת קה"ת

זח"ב קכא, א.

56 חכים ולא בחכמה ידיעה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

ת"ז שם.

57 שמים פי' שם מים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

חגיגה יב, סע"א.

58 שמים פי' שם מים

הגמרא דורשת "שמים" כ"שם מים". התורה שבכתב, הנמשכת מים החכמה, נקראת "שמים"

חגיגה י"ב א:ה'-ו' Chagigah 12a:5-6

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: עֲשֶׂרָה דְּבָרִים נִבְרְאוּ בַּיּוֹם רִאשׁוֹן, וְאֵלוּ הֵן: שְׁמַיִם וָאָרֶץ, תְּהוֹ וָבהוּ, אוֹר וְחֹשֶׁךְ, רוּחַ וּמַיִם, מַדָּת יוֹם וּמַדָּת לַיְלָה. שְׁמַיִם וָאָרֶץ — דְּכִתְבִּי: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ",

תהו ובהו — דְּכַתִּיב: "וְהָאֶרֶץ הָיְתָה תְּהוֹ וּבְהוֹ", אֹר וְחֹשֶׁךְ, חֹשֶׁךְ — דְּכַתִּיב: "וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם", אֹר — דְּכַתִּיב: "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהי אֹר", רוֹחַ וּמִים — דְּכַתִּיב: "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם", מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לַיְלָה — דְּכַתִּיב: "וַיְהי עָרֶב וַיְהי בֹקֶר יוֹם ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

59 בד"ה וכל העם רואים

המאמר שאדמו"ר הזקן עצמו מציין כמקור ל"שמים" — "שם מים" — ולכך שהתורה שבכתב נמשכת מים החכמה.

הערת קה"ת

תו"א עג, ד.

60 ושמי כדכד

"ושמי כדכד שמשותיך". נדרש כ"כד כד", עשרים וארבע ועוד עשרים וארבע, כנגד עשרים וארבעת ספרי התנ"ך.

Isaiah 54:12 כ"ד: ישיעיהו נ"ד

וְשִׁמְתִי כְּדָכְד שְׁמֹשְׁתִּיךָ וְשַׁעֲרֶיךָ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח וְכָל־גְּבוּלְךָ לְאַבְנֵי־חַפְצִי:

And I will make thy pinnacles of rubies, and thy gates of carbuncles, and all thy border of precious stones.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

61 וכד"ה על שכמה

רבקה יצאה "וכדה על שכמה". הכד, כ"ד, על השכם, שהיא האחוריים, מלמד שהתורה שבכתב נמשכת מאחוריים של החכמה.

Genesis 24:15 כ"ד: בראשית כ"ד

וַיְהיִה־הוא טָרֶם כָּלָה לְדַבֵּר וְהָיָה רִבְקָה יֹצֵאת אֲשֶׁר יָלְדָה לְבְתוּאֵל בֶּן־מִלְכָּה אִשֶּׁת נָחוֹר אָחִי אֲבִרְהָם וְכָדָה עַל־שִׁכְמָה:

And it came to pass, before he had done speaking, that, behold, Rebekah came out, who was born to Bethuel the son of Milcah, the wife of Nahor, Abraham's brother, with her pitcher upon her shoulder.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית כד, טו. וראה לקו"ת להאריז"ל על פסוק זה.

62 "וורח משעיר למו", בברכת משה. "שעיר" נדרש כ"שער", עם יו"ד בתוכו

Deuteronomy 33:2 ב"ב: דברים ל"ב

וַיֹּאמֶר ה' מְסִינִי בְּאֵר וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ הוֹפִיעַ מִתַּר פֶּאֶרְן וְאֶתָּה מְרַבֶּכֶת קִדָּשׁ מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לְמוֹ:

And he said: The L-RD came from Sinai, And rose from Seir unto them; He shined forth from mount Paran, And He came from the myriads holy, At His right hand was a fiery law unto them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 הגמרא דורשת "וורח משעיר" כהצעת התורה לבני עשו לפני נתינתה לישראל.

Avodah Zarah 2b:12 כ"ב: עבודה זרה ב' ב'

אומרים לפניו: רבוננו של עולם, כלום נתת לנו ולא קיבלנוה? ומי מצי למימר הכי? והכתיב: "וַיֹּאמֶר ה' מְסִינִי בְּאֵר וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ", וְכַתִּיב: "וְאֵלֹהֵי מִתְיָמָן יָבֹא וְגו'". מֵאֵי בְּעִי בְּשַׁעֲרֵי, וּמֵאֵי בְּעִי בְּפִאָרְן?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

64 "אפריון עשה לו המלך שלמה". המדרש על הפסוק מובא כמקור לעניין סיני

ושעיר.

Song of Songs 3:9 ט"ז: שיר השירים ג'

אֶפְרִיּוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַעְצֵי הַלְבָנוֹן:

King Solomon made himself a palanquin Of the wood of Lebanon.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

65 "אני הגבר ראה עני". המדרש על הפסוק מובא כמקור נוסף לאותו עניין

Lamentations 3:1 א"א: איכה ג'

אֲנִי הַגִּבֹּר רָאָה עֲנִי בְשִׁבְטֵי עֲבָרְתִּי:

I am the man that hath seen affliction By the rod of His wrath.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 ח"ע הנקי קדש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

מא"א אות ק, ס"ו.

67 [ועי' מענין מסיני . . ח"ג קצ"ב]

רוב המקורות המנויים בסוגריים מועתקים שם, בפירוש על וזאת הברכה.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פי ברכה עי' איתתמב ואילך דשם נעתקו רוב המ"מ.

68 אחד המקורות המנויים בסוגריים ללימוד נוסף על "מסיני בא"

Berakhot 33a ל"ג ברכות

5 פסקה

69 אחד המקורות התלמודיים שמונה הטקסט בעניין "מימינו אש דת למו"

Sotah 4b:16 ט"ז: כוטה ד' ב'

אֵלָא אֶמְרִי דְּבִי רַבִּי שִׁילָא: אֶפְיִלוּ קִיבֵּל תּוֹרָה כְּמֹשֶׁה רַבִּינּוּ, דְּכַתִּיב בְּקָה "מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לְמוֹ" — לֹא יִנָּקֶה מִדִּינָה שֶׁל גִּיהֶנָּם.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

70 אחד המקורות התלמודיים שמונה הטקסט בעניין "מימינו אש דת למו"

Yoma 53b:3 ג' ב' יומא נ"ג ב'

תְּנִינָא נְמִי הָכִי: הַמִּתְפַּלֵּל, צָרִיךְ שִׁפְסִיעַ שְׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת לְאַחֲרֵיוֹ וְאַחַר כֵּךְ יִתֵּן שְׁלוֹם, וְאִם לֹא עָשָׂה כֵּן רָאוי לוֹ שְׁלֹא הַתְפַּלֵּל. וּמִשּׁוֹם שֶׁמַּעֲיָה אָמְרוּ: שְׁנוֹתָן שְׁלוֹם לְמִינֵי, וְאַחַר כֵּךְ לְשִׁמְאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: "מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לְמוֹ", וְאוֹמֵר: "יִפּוֹל מִצִּדָּה אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֵךְ".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

71 אחד המקורות התלמודיים שמונה הטקסט בעניין "מימינו אש דת למו"

Berakhot 62a:4 ד"א: ברכות ס"ב א'

מִפְּנֵי מָה אֵין מְקַנְחִין בְּיָמֵינוּ אֵלָא בְּשִׁמְאָל? אָמַר רַבָּא: מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּיָמֵינוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לְמוֹ". רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁהָיָה קְרוּבָה לָפָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁקוֹשֶׁר בָּהּ תְּפִלָּין. רַב נְחֻמִּי בַר יִצְחָק אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁמֶרְאָה בָּהּ טַעְמֵי תּוֹרָה.

Why should we not wipe with the right hand but only with the left? Raba said : Because the Torah was given with the right hand ; as it is said, "At His right hand was a fiery law unto them" (Deut. xxxiii. 2). Rabbah b. Bar Hannah said : Because it is near the mouths. R. Simeon b. Lakish said :

Because he binds the Tefillin with it. Rab Nahman b. Isaac said: Because he points to the accents of the Torah with it.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

72 הגמרא מסבירה מדוע ניתנה התורה לישראל, ודורשת "מימינו אש דת למי".

Beitzah 25b:7ו' ב"ה כ"ה

תנא משמיה דרבי מאיר: מפני מה נתנה תורה לישראל — מפני שהן צדין. תנא דבי רבי ישמעאל: "מימינו אש דת למי". אמר הקדוש ברוך הוא: ראויין הלו שנתנת להם דת אש. איכא דאמרי: דתייהם של אלו — אש. שאלמלא (לא) נתנה תורה לישראל — אין כל אומה ולשון יכולין לעמוד בפניהם.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

73 מימינו אש דת

"מימינו אש דת למי". כאן "דת" היא התורה שבעל פה הנמשכת מחכמה באמצעות אש, כוח הצמצום.

Deuteronomy 33:2ב'ג:ד

ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרכבת קדש מימינו אש דת למי:

And he said: The L-RD came from Sinai, And rose from Seir unto them; He shined forth from mount Paran, And He came from the myriads holy, At His right hand was a fiery law unto them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

74 גליד ברוחא וכביש באשא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

זח"ג באדר"ו (רצה, ב). שם הלי "כביש באשא גליד ברוחא". וצ"ל כי לפני א הלי כמ"ש כאן [כ].

75 גליד ברוחא וכביש באשא

האידרא זוטא מתארת דבר הקופא ברוח ונכבש באש. הדימוי ממחיש כיצד האש נותנת צורה קבועה ל"מים" הנוזליים של החכמה.

ספר הזהר, האדרא זוטא ל"ו:קע"ב-183:39-172:36 Zohar, Idra Zuta ל"ט:קפ"ג

76 רשפי אש

"רשפי רשפי אש שלהבתי", נאמר על אהבה עזה כמות. אהבת האש של הנשמה למטה מעוררת את האש שלמעלה.

Song of Songs 8:6ו' ח:שיר

שימיני כחותם עלי לבך כחותם על זרועך כיעצה כמות אהבה קשה כשאל קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתי:

Set me as a seal upon thy heart, As a seal upon thine arm; For love is strong as death, Jealousy is cruel as the grave; The flashes thereof are flashes of fire, A very flame of the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77 שאף שאש בא מלמע' מצוה להביא מן ההדיוט

אף שאש ירדה מן השמים על המזבח, מצווה להביא גם אש רגילה. דוגמה

למאמץ אנושי המעורר תגובה מלמעלה.

Eruvin 63a:15ו'ט"א:ס"ג

ושלא בפניו לא? והא תניא: רבי אליעזר אומר: לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן. מאי דרוש: "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח", אמרו: אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן הקדושים.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

עירובין סג, א.

78 ונתנו בני אהרן הכהנים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ויקרא (א, ו) וצ"ל "הכהן" ולא הכהנים — וכמ"ש כאן בשורה ששית שורה הכהן. [כ].

79 "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח". האש המתעוררת בכל יהודי באה באמצעות אהרן.

Leviticus 1:7ו'א:ו

ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עצים עליה:

And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

80 לזאת יקרא אשה

"לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת". המאמר המצוטט דורש את שתי המילים "כאש", בתוספת ה"א או יו"ד.

בראשית ב:23ג"כ

ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי וכשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת:

And the man said: 'This is now bone of my bones, and flesh of my flesh; she shall be called Woman, because she was taken out of Man.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

81 וימינו תחבקני

"וימינו תחבקני". הפסוק נקרא כהמשכת האור המקיף של סוכות, המחזיק את הנשמה.

Song of Songs 2:6ו' ב:שיר

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני:

Let his left hand be under my head, And his right hand embrace me.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ב, ו.

פסקה 6

82 א"ת בניך אלא בוניך

הגמרא דורשת "כל בניך לימודי ה" כ"כל בוניך": תלמידי חכמים בונים את העולם.

Berakhot 64a:14ד"א:ס"ד ברכות

אל תקרי "בניך" אלא "בוניך". "שלוש רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול". "יהי שלום פחילה שלוח פארמנותך". "למען אחי ורעי

אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ. לְמַעַן בֵּית ה' אֶלְקִינוּ אֲבָקֶשָׁה טוֹב לָךְ". "ה' עוֹ
לְעִמּוֹ יָתֵן ה' יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם".

"Great peace have they that love Thy law; and there is no
stumbling for them" (Ps. cxix. 165). "Peace be within thy
walls, and prosperity within thy palaces" (ibid. cxxii. 7).
"For my brethren and companions' sakes, I will now say,
Peace be within thee" (ibid. v. 8). "For the sake of the house
of the L-rd our G-d, I will seek thy good" (ibid. v. 9). "The
L-rd will give strength unto His people ; the L-rd will bless
His people with peace" (ibid. xxix. 11)[2]

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A.
Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות סד, א. וש"נ.

83 בנים אתם לה"א

"בנים אתם לה' אלקיכם". הוכחה לכך שישאל נקראים "בנים".

Deuteronomy 14:1: דברים

בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִגְדְּדוּ וְלֹא־תִשְׁמְרוּ קֶרֶחַ בֵּין עֵינֵיכֶם
לְמֵת:

Ye are the children of the L-RD your G-d: ye shall not cut
yourselves, nor make any baldness between your eyes for
the dead.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים יד, א.

84 ברא כרעא דאבוהי

הערת קה"ת מצינת את החיבור הקבלי הזה כמקור לאמרה "ברא כרעא
דאבוהי".

Yevamot 3a:2-4: יבמות ג' א: ב: ד'

דְּאָמַר רַבָּא: אָמַר לִי רַב יִצְחָק בַּר אֲבָדִימִי: אֲתִיָּא "הִנֵּה", אֲתִיָּא
"זִמָּה" "זִמָּה". הִשְׁתָּא דְאָמַרְתָּ כָּל מַלְתָּא דְאֲתִיָּא מִדְּרָשָׁא כְּבִיבָא לְקָה,
לִיתְנִי לְאַחוּת אֲשֶׁה לְבִסּוּף! אִיִּדִי דְאִיִּרִי בְּאִיסוּר אַחוּתָא, תְּנָא אַחוּת
אֲשֶׁתּוּ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יונת אלם רפ"ב. וראה יבמות ג, א תוד"ה מקמי. ע"ל דברים (יב, ג). וש"נ.
[כ].

85 ברא כרעא דאבוהי

הערת קה"ת מפנה לתוספות כאן כמקור לאמרה "ברא כרעא דאבוהי",
הקשר המוחלט בין בן לאביו.

Tosafot on Yevamot 3a על יבמות ג'

86 ועמך לא חפצתי

"מי לי בשמים, ועמך לא חפצתי בארץ". ביטול הרצון המוחלט שזכותו
ישראל נקראים "בנים".

Psalms 73:25: תהילים ע"ג: כ"ה

מִי־לִי בְשָׁמַיִם וְעִמָּךְ לֹא־חִפְצָתִי בָאָרֶץ:

Whom have I in heaven but Thee? And beside Thee I desire
none upon earth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים עג, כד.

פסקה 7

87 אלה המצוות אשר יעשה אותם האדם

"אשר יעשה אותם האדם וחי בהם". הפסוק נדרש כאילו המצוות מעניקות
חיות לתורה שבעל פה.

ויקרא י"ח: ה': Leviticus 18:5

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקְתִּי וְאֶת־מִשְׁפָּטִי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֵדָם וְחִי בָהֶם אָנֹכִי
Havayah

Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances,
which if a man do, he shall live by them: I am the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא יח, ה. ושם לא כתיב "אלה המצוות" בתי אלו. [כ].

פסקה 9

88 והשיאנו שהוא בחי' נישואין

ההערה מפנה שם לביאור "והשיאנו" במשמעות של נישואין.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' וישלח רמח, ב. דברים ע' כה.

89 סתימו דכל סתימין

הזוהר מכנה את הדרגה הנסתרית שמעל החכמה "סתימו דכל סתימין". כאן
היא החופה המקיפה את החתן ואת הכלה.

Zohar I, 2a זח"א ב, ז

הערת קה"ת

זח"א ב, א. ובכ"מ.

90 ישת חושך סתרו

"ישת חושך סתרו". הדרגה נסתרית עד כדי כך שהחכמה היא רק הארה
ממנה.

Psalms 18:12: תהילים י"ח: י"ב

יִשְׁתַּחֲשֹׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סָכְתוֹ חֹשֶׁכֶת־מַיִם עָבִי שְׁחָקִים:

He made darkness His hiding-place, His pavilion round
about Him; darkness of waters, thick clouds of the skies.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים יח, יב.

91 כולם בחכמה עשית

"כולם בחכמה עשית". הפסוק נדרש כך שהחכמה נחשבת רק ל"עשייה"
ביחס לדרגה שמעליה.

Psalms 104:24: תהילים ק"ד: כ"ד

מַה־רַּבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּל־כֶּלֶם בְּחִכְמָה עָשִׂיתָ מְלֶאכָה הָאָרֶץ קִנְיָנָךְ:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou
made them all; The earth is full of Thy creatures.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קד, כד.

פסקה 10

92 ע"פ כי על כל כבוד חופה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

לקמן שה"ש מז, ב ואילך.

93 כי על כל כבוד חופה

"כי על כל כבוד חופה". הנושא של מאמר אחר על החופה כמדרגה מקיפה

ישעיהו ד':ה' Isaiah 4:5

וּבָרָא ה' עַל כָּל־מְכוֹן הַרְצִיּוֹן וְעַל־מִקְרָאָהּ עָנָן יוֹמָם וְעֶשֶׂן וְגִהָה אֵשׁ לְהִכָּה לִילָה כִּי עַל־כָּל־כְּבוֹד חָפָה:

And the L-RD will create over the whole habitation of mount Zion, and over her assemblies, a cloud and smoke by day, and the shining of a flaming fire by night; for over all the glory shall be a canopy.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

94 כמשוש חתן על כלה

"כמשוש חתן על כלה כן ישיש עלייך אלקיך". הנושא של מאמר אחר על החופה.

ישעיהו ס"ב:ה' Isaiah 62:5

כִּי־יִבְעַל בְּחוּר בְּתוּלָה יִבְעָלוּךְ בְּנִיךָ וּמִשׁוֹשׁ חֲתָן עַל־פֶּלֶחַ יִשִּׁישׁ עָלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ:

For as a young man espouseth a virgin, So shall thy sons espouse thee; And as the bridegroom rejoiceth over the bride, So shall thy G-d rejoice over thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

95 סוף מעשה במחשבה תחלה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

פיוט לכה דודי.

96 נעוץ סופן בתחלתן

"נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן". הביטוי משמש להראות כיצד הרצון העליון מתגלה בדרגה הנמוכה ביותר.

ספר יצירה א':17 Sefer Yetzirah

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou count?

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

97 נעוץ סופן בתחלתן . . תחלתן בסופן

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

סיי פ"א, מ"ז.

פסקה 11

98 תורה ועבודה וגמ"ח

"על שלושה דברים העולם עומד: על התורה, על העבודה ועל גמילות חסדים". כאן הם מקבילים לשלושת הקווים ולשלושת הרגלים.

משנה אבות א':2 Pirkei Avot

שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מְשִׁירֵי כִנְסֵת הַגְּדוּלָּה. הוּא הָיָה אוֹמֵר, עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים:

Shimon the Righteous was one of the last of the men of the great assembly. He used to say: the world stands upon three things: the Torah, the Temple service, and the practice of acts of piety.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

99 שמברייח מן הקצה אל הקצה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

זח"ב (קעה, רע"ב). [כ].

100 שמברייח מן הקצה אל הקצה

הבריה התיכון שבמשכן "מברייח מן הקצה אל הקצה". הדבר מיושם על התורה כקו האמצעי.

שמות כ"ו:28 Exodus

וְהַבְּרִיחַ הַתֵּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרֶחַ מִן־הַקֶּצֶה אֶל־הַקֶּצֶה:

and the middle bar in the midst of the boards, which shall pass through from end to end.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

101 זח"א ויגש (דרי"ח ע"ב)

הקטע בזוהר שאליו מפנה הטקסט בעניין יחוד החתן והכלה לאחר החופה.

ספר זוהר, ויגש ו':נ"ז-ו':ס"ז Zohar, Vayigash 6:57-7:67

פסקה 12

102 סור מרע ועשה טוב

"סור מרע ועשה טוב". עבודת העבד, המקבל עליו עול מלכות שמים

תהילים ל"ד:15 Psalms

סוֹר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב בְּקֶשׁ שְׁלוֹם וְרַדְּפָהּ:

Depart from evil, and do good; Seek peace, and pursue it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

103 הגמרא דורשת את הפסוק כמלמד שהתורה היא ירושה לכל ישראל

סנהדרין צ"א ב:18 Sanhedrin

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כָּל הַמוֹנֵעַ הֶלְכָּה מִפִּי תַלְמִיד, כְּאִילוּ גּוֹזֵלוֹ מִנְחֶלֶת אֲבוֹתָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: "תּוֹרָה צֻוְּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרֶשֶׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב".

מוֹרֶשֶׁה הִיא לְכָל יִשְׂרָאֵל מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרָאשִׁית. אָמַר רַב חֲנָנִי בַּר בִּינָא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן חֲסִידָא: כָּל הַמוֹנֵעַ הֶלְכָּה מִפִּי תַלְמִיד, אֲפִילוּ עוֹבְרִין שְׁבַמְצִי אֲמֵן מִקְלָצִין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "מִנֵּעַ בָּר

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

104 תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב

הפסוק הפותח נדרש כאן כך שהתורה נמשכת בירושה גם ל"קהלת יעקב".

דברים ל"ג:ד' Deuteronomy 33:4

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב:

Moses commanded us a law, An inheritance of the congregation of Jacob.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

105 עצרת תהי לכם

"ביום השמיני עצרת תהיה לכם". "לכם" נדרש כך שהשפע מגיע לכל יהודי.

במדבר כ"ט:ל"ה Numbers 29:35

ביום השמיני עצרת תהיה לכם כלי-מלאכת עבודה לא תעשו:

On the eighth day ye shall have a solemn assembly: ye shall do no manner of servile work;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר כט, לה.

פסקה 13

106 ועדי"ז פי בספר מאור"א את י" סכ"ט

אור התורה מצטט את מאורי אור: הירושה היא חכמה ובינה של ז"א; הירוש "נכנס במקומו", ולכן גם עליית פרצוף אחד למקום פרצוף אחר נקראת ירושה. לעניין הראשון הוא מפנה לאדרא זוטא

הערת קה"ת

"ירוש נק' חו"ב דז"א, ירושה נק' הנכנס תחתיו וירוש מקומו, וכן עליית פרצוף במקום חבירו נק' ירושה כו' עכ"ל, ומ"ש שירוש נק' חו"ב דז"א עיין באדר"ז דרצ"א ע"א — אוה"ת דברים ע' כו. וראה פי' ראה ע' תרסב. במדבר ע' עב.

107 בנינים אתם

"בנים אתם לה' אלקיכם". כל ישראל, וגם יעקב, שותפים לירוש הבן

דברים י"ד:א' Deuteronomy 14:1

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת:

Ye are the children of the L-RD your G-d: ye shall not cut yourselves, nor make any baldness between your eyes for the dead.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

108 והענין דאיתא בלק"ת

אור התורה דן בדברי האריז"ל על "ויקם עדות ביעקב", ומצטט חלק מהקטע הזה בפרשת דברים

הערת קה"ת

להאריז"ל. ראה אוה"ת ויצא ריד, ב. נעתק באוה"ת ויקהל ע' ב'קכ. וראה גם אוה"ת בלק ע' אלו. קטע מכאן מובא באוה"ת דברים ע' לו.

109 ויקם עדות ביעקב

"ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל". האריז"ל מפרש את "עדות" כהארה בלבד, הניתנת ליעקב, ואת "תורה" כעצמות, הניתנת לישראל

תהילים ע"ח:ה' Psalms 78:5

ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל אשר צוה את אבותינו להודיעם לבניהם:

For He established a testimony in Jacob, And appointed a law in Israel, Which He commanded our fathers, That they should make them known to their children;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

110 נובלות חכמה שלמעלה תורה

המדרש אומר שהתורה היא "נובלות חכמה שלמעלה": רק חלק בלתי בשל ונמוך יותר ממנה

בראשית רבה י"ז:ה' Bereshit Rabbah 17:5

... נובלת מיתה - שינה; נובלת נבואה - חלום; נובלת העולם הבא - שבת. רבי אבין מוסיף: עוד תרתי: נובלת אורה של מעלה - גלגל חמה; נובלת חכמה של מעלה - תורה:

"The L-rd G-d cast a deep slumber upon the man, and he slept. He took one of his sides, and He closed it with flesh in its place [tahtena]" (Genesis 2:21). "The L-rd G-d cast [hipil] a deep slumber" - Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall [mapala] is sleep. When a person sleeps, he does not toil in Torah and does not do any work. literally means, "He caused to fall down." Rav said: There are three slumbers: the slumber of ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

111 נובלות חכמה שלמעלה תורה

המקום השני במדרש שבו מופיע מאמר זה, כפי שהובא בהערת קה"ת

בראשית רבה מ"ד:י"ז Bereshit Rabbah 44:17

... נובלות מיתה - שינה, נובלות נבואה - חלום, נובלות העוה"ב - שבת. ר' אבין מוסיף תרתי: נובלות אורה של מעלה - גלגל חמה, נובלות חכמה של מעלה - תורה. והנה אימה חשיכה גדולה נופלת עליו אימה, זו בכל, דכתיב (דניאל ג): באדין נבוכדנצר התמלי חמא. חשיכה, זו מדי, שהחשיכה עיניהם של ישראל, בצום ובתענית. גדולה, זו יון. ר' סימון ורבנן רבי סימון אמר: מאה ועשרים דוכסים, מאה ועשרים אפרכון, מאה ועשרים אסטרליטין. ורבנן אמרי: משישים שישים, דכתיב (דברים א): נחש שרף ועקרב. נחש, זו בכל. שרף, זו מדי. עקרב, ...

"It was as the sun was setting, and a slumber fell upon Abram, and, behold, dread, a great darkness, fell upon him" (Genesis 15:12). "It was as the sun was setting, [and a slumber fell]" - Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall is sleep, as when one sleeps one does not toil in Torah study, when one sleeps one does not do any work. Rav said: There are three kinds of slumber - the slumber of sleep, the slumber of prophecy, ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

112 בהרמ"ז פי פקודי

תוכן דברי הרמ"ז על האור הגנוז מובא שם

הערת קה"ת

ראה באוה"ת פי בלק ע' אלו תוכן דבריו. וראה גם אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרעט. נזכר גם לעיל פי' ואתחנן ג, א.

לריח שמניך

"לריח שמניך הטובים". מילות הפתיחה של מאמר נוסף שאליו מובאת כאן הפניה.

Song of Songs 1:3:ג'א: שיר השירים

לְרִיחַ שְׁמִנֶיךָ טוֹבִים שְׁמֶן תּוֹרֵךְ שְׁמֶךָ עַל־פֶּן עֲלֻמוֹת אֶהְבוּךָ:

Thine ointments have a goodly fragrance; Thy name is as ointment poured forth; Therefore do the maidens love thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

עיני כל אליך

"עיני כל אליך ישברו". מילות הפתיחה של מאמר נוסף שאליו מובאת כאן הפניה.

Psalms 145:15:ט"ו:ה תהילים קמ"ה

עֵינֵי־כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נֹתֵן־לָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ:

The eyes of all wait for Thee, And Thou givest them their food in due season.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בעבודה שבלב זו תפלה

חכמים מכנים את התפילה "עבודת הלב". כאן מוסבים אירוסין ונישואין על התפילה.

Taanit 2a:11:א"י: תענית

וּמָנָא לֵן דְּבִתְפִלָּה — דְּתַנְיָא: "לְאַהֲבָה אֶת ה' אֱלֹהֶיכֶם וּלְעַבְדּוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם", אִיזוּ הִיא עֲבוּדָה שֶׁהִיא בְּלֵב — הֵוֵי אוֹמְרִי: זֶה תַּפִּלָּה. וְכַתִּיב בְּתַרְיָה: "וְנִתְּתִי מִטֶּר אֲרָצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

תענית ב, א.

ואשה כי תדור נדר בנעוריה

דיני נדריה של נערה. נושא מאמר בפרשת מטות שאליו מובאת כאן הפניה.

Numbers 30:4:ד'ד: במדבר

וְאִשָּׁה כִּי־תִדְּרֵן נָדָר לַה' וְאִסְרָהּ אִסְרָהּ בְּבֵית אָבִיהָ בְּנַעֲרֶיהָ:

Also when a woman voweth a vow unto the L-RD, and bindeth herself by a bond, being in her father's house, in her youth,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 16

ממעמקים קראתיך

"ממעמקים קראתיך ה'". נקרא כתפילה מעומק הלב, התשובה של עשרת ימי תשובה.

Psalms 130:1:א'ל: תהילים קל"א

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְמָקִים קָרָאתִיךָ ה'

A Song of Ascents. Out of the depths have I called Thee, O L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

וידעת את הוי

"וידעת את הוי", הבא לאחר "וארשתיך ליי". ידיעה כביטוי לקשר הפנימי

מה רב טובך

"מה רב טובך אשר צפנת". הדברים מוסבים על האור הגנוז, עצמות החכמה המתגלה בשמיני עצרת.

Psalms 31:20:כ"א: תהילים ל"א

מָה רַב־טוֹבָה אֲשֶׁר־צָפַנְתָּ לִירְאֶיךָ פְּעֻלַּת לַחֲסִים כִּי נָגַד בְּנֵי אָדָם:

Oh how abundant is Thy goodness, which Thou hast laid up for them that fear Thee; Which Thou hast wrought for them that take their refuge in Thee, in the sight of the sons of men!

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בזח"ג פי פנחס (דרי"ד ע"ב)

הזוהר: ביום השמיני שמחת התורה, והכול נעשה אחד בישראל

Zohar, Pinchas 7:26-9:34:יד"ט:ז-ט"ו: פנחס ז', ספר זוהר

פסקה 14

כי על כל כבוד חופה

"כי על כל כבוד חופה". נושא מאמר נוסף על אירוסין ונישואין

Isaiah 4:5:ה'ד: ישעיהו

וּבְרָא ה' עַל כָּל־מְכוֹן הַר־צִיּוֹן וְעַל־מִקְרָאָהּ עָנָן יוֹמָם וְעֶשֶׂן וְנֹגֶה אֵשׁ לְהִכָּה לְיָלֵה כִּי עַל־כָּל־כְּבוֹד חָפָה:

And the L-RD will create over the whole habitation of mount Zion, and over her assemblies, a cloud and smoke by day, and the shining of a flaming fire by night; for over all the glory shall be a canopy.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הזוהר אומר שכיום זה יעקב עומד בראש השמחה. כאן הדבר מוסבר בכך שיעקב נעשה אחד עם ישראל

Zohar, Emor 45:289:ט"ר: אמור מ"ה

On this day Jacob is at the head of the rejoicing. Therefore it is written: "Happy art thou, O Israel, who is like unto thee? (Deut. 33, 29).

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

פסקה 15

וארשתיך לי

"וארשתיך לי לעולם". נושא מאמר נוסף על האירוסין

Hosea 2:21:כ"א: הושע ב'

וְאִרְשָׁתִּיךָ לִי לְעוֹלָם וְאִרְשָׁתִּיךָ לִי בְצֶדֶק וּבִמְשָׁפֵט וּבְרַחֲמִים:

And I will betroth thee unto Me for ever; Yea, I will betroth thee unto Me in righteousness, and in justice, And in lovingkindness, and in compassion.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

טוב לחסות

"טוב לחסות בה' מבטוח באדם". מילות הפתיחה של מאמר נוסף שאליו מובאת כאן הפניה

Psalms 118:8:ח"ח: תהילים קי"ח

טוֹב לְחַסוֹת בַּה' מִבְּטוֹחַ בְּאָדָם:

It is better to take refuge in the L-RD Than to trust in man.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בינה בן יי"ה

131

בינה נדרשת כ"בן יי"ה". בחינת ה"בן" בתשובה

ספר הזוהר, נשא ה':ס"ג-ס"ה Zohar, Nasso 5:60-63

תשובה תשוב ה'

132

הזוהר מפרש תשובה כ"תשובה ה'", שיבת האות ה'

Zohar III, 122a זח"ג קכב,

הערת קה"ת

זח"ג קכב, א.

תשובה תשוב ה' במילוי יו"ד

133

המקור עוסק ב"תשובה ה'" בויקה לאות יו"ד; ההערה מציינת שהנוסח המובא כאן לא נמצא שם

הערת קה"ת

עי' במאו"א מערכת תשובה (ס"ס) תשוב ה' לגבי יו"ד, והלי' כמ"ש כאן ל"מ. ועי' ס"פ בלק (עז, ב). וש"נ. [כ].

בינה ליבא

134

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

ת"ז בהקדמה בד"ה פתח אלי".

בינה ליבא

135

פתח אליהו: "בינה ליבא". עומק הלב כבחינת בינה

תקוני זוהר י"ז א:י"ז-י"ט Tikkunei Zohar 17a:17-19

מוחא חכמה איהו מחשבה מלגו. בינה לבא ובה הלב מבין. ועל אליו תרין כתיב *הנסתרות ליי אלקינו. כתר עליון איהו כתר מלכות. ועליה *אתמר מגיד מראשית אחרית. ואיהו קרקפתא דתפלי (נ"א קרקפתא דלא מנח תפלי). *מלגו איהו יוד קא ואו קא דאיהו ארח אצילות. איהו שקיו דאילנא בדרועי וענפוי (נ"א ואנפוי). כמא דאשקי לאילנא ואתרבי בההוא שקיו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

בחכמה יבנה בית

136

"בחכמה יבנה בית". אור אבא, חכמה, בונה את ה"בית", התורה שבעל פה, בשמיני עצרת

משלי כ"ד:ג Proverbs 24:3

בְּחִכְמָה יִבְנֶה בַּיִת וּבְתִבְנוּתָהּ יִתְכַּוֵּן:

Through wisdom is a house builded; And by understanding it is established;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי כד, ג.

יעקב נסע סכותה

137

"יעקב נסע סכותה ויבן לו בית". תחילה סוכות, ולאחר מכן הבית: שמיני עצרת.

בראשית ל"ג:יז Genesis 33:17

וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכּוֹתָהּ וַיְבָנֶה לּוֹ בַּיִת וַיִּלְמְּנֶהוּ עֶשֶׂה סֻכַּת עֲלֵיָן קָרָא שְׁם־הַמָּקוֹם סֻכּוֹת:

And Jacob journeyed to Succoth, and built him a house, and made booths for his cattle. Therefore the name of the place is called Succoth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

של נישואין

הושע ב':כ"ב Hosea 2:22

וְאַרְשִׁיתִי לִי בְאֵמוּנָה וְיָדַעַת אֶת־חַוָּיָה

And I will betroth thee unto Me in faithfulness; And thou shalt know the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

125

וראית בשביה אשת יפ"ת

"וראית בשביה אשת יפת תואר". מתפרש במאמר אחר כמשל לנשמה השבויה בגוף

דברים כ"א:י"א Deuteronomy 21:11

וְרָאִיתָ בַּשְּׁבִיָּה אִשְׁתִּי וְחִשְׁתָּהּ כִּי וְלָקַחְתָּ לָךְ לְאִשָּׁה:

and seest among the captives a woman of goodly form, and thou hast a desire unto her, and wouldest take her to thee to wife;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

126

ואח"כ תבוא אליה ובעלתה

"ואח"כ תבוא אליה ובעלתה". בחינת הנישואין, נעילה ונפילת אפיים

דברים כ"א:י"ג Deuteronomy 21:13

וְהִסְרָהָ אֶת־שְׂמֹלֶת שְׁבִיָּהּ מֵעַלֶּיהָ וְלָשְׂכָה בְּבֵיתָהּ וּבְכֶתֶהּ אֶת־אֲבִיהָ וְאִמָּהּ יָרַח יָמִים וְאַחֵר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעַלְתָּהּ וְהָיְתָה לָךְ לְאִשָּׁה:

and she shall put the raiment of her captivity from off her, and shall remain in thy house, and bewail her father and her mother a full month; and after that thou mayest go in unto her, and be her husband, and she shall be thy wife.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

127

אליך ה' נפשי אשא

"אליך ה' נפשי אשא", הפסוק ממזמור נפילת אפיים. הנשמה מתמסרת כולה, בחינת תשובה עילאה

תהילים כ"ה:א Psalms 25:1

לְדָוִד אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֲשָׂא:

[A Psalm] of David. Unto Thee, O L-RD, do I lift up my soul.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים כה, א.

128

שמאלו תחת לראשי

"שמאלו תחת לראשי". הצד השמאלי, אור אימא, בעשרת ימי תשובה

שיר השירים ב':ו Song of Songs 2:6

שְׁמָאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וְיָמִינוֹ תַּחְבֵּקֵנִי:

Let his left hand be under my head, And his right hand embrace me.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

129

עיין זוהר אמור ד"ק ע"ב

הזוהר: ביום הכיפורים כל העולות הן באמצעות אימא

ספר הזוהר, אמור ל"ח:ר"ב-מ"רכ:ו Zohar, Emor 38:202-40:226

130

בינה בן י-ה

ספר קבלה המצוטט בהערה לצד הזוהר כמקור לדרשת בינה כ"בן יי"ה"

הערת קה"ת

מא"א אות ב, ס"י. זח"ג (קכג, סע"א). [כ].

הערת קה"ת

בראשית לג, יז.

138 בית יעקב לכו ונלכה

"בית יעקב לכו ונלכה באור ה'". האור מגיע לכלל "בית יעקב".

Isaiah 2:5:ה' ישיעיהו ב'

בית יעקב לכו ונלכה באור ה'

O house of Jacob, come ye, and let us walk In the light of the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיי ב, ה.

139 נובלות חכמה שלמעלה תורה

המדרש מכנה את התורה "נובלות חכמה שלמעלה". העניין נדון באגרת הקודש.

Bereshit Rabbah 17:5:ה' יי' בראשית רבה

... נובלת מיתה - שינה; נובלת נבואה - חלום; נובלת העולם הבא - שבת. רבי אבין מוסיף: עוד תרתין: נובלת אורה של מעלה - גלגל חמה; נובלת חכמה של מעלה - תורה:

"The L-rd G-d cast a deep slumber upon the man, and he slept. He took one of his sides, and He closed it with flesh in its place [tahtena]" (Genesis 2:21). "The L-rd G-d cast [hipil] a deep slumber" - Rabbi Yehoshua of Sikhnin said in the name of Rabbi Levi: The beginning of downfall [mapala] is sleep. When a person sleeps, he does not toil in Torah and does not do any work. literally means, "He caused to fall down." Rav said: There are three slumbers: the slumber of ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

140 בכל לבי דרשתיך

"בכל לבי דרשתיך". ההתעוררות המגיעה לעומק הלב.

Psalms 119:10:ה' יי' תהלים קי"ט

בְּכָל־לְבִי דִרְשָׁתִּיךָ אֱלֹהֵי־תִשְׁגִּי מִמִּצּוֹתֶיךָ:

With my whole heart have I sought Thee; O let me not err from Thy commandments.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיט, י.

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

על המהדורה

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

likuteitorah.com. תורגם מהמהדורה האנגלית של CC BY-NC 4.0. ביאורים והערות המקורות. CC BY 4.0. תרגום.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Eighteen Treatises from the Mishna (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain).

כשלשון המאמר לצדו, (openai/gpt-6-luna-pro:batch), בעזרת בינה מלאכותית likuteitorah.com התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי. likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

© likuteitorah.com. או לספריית ליובאוויטש Sefaria מיזם חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-

likuteitorah.com/he/likkutei-torah/vezos-haberachah/2/ מתוך

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק